

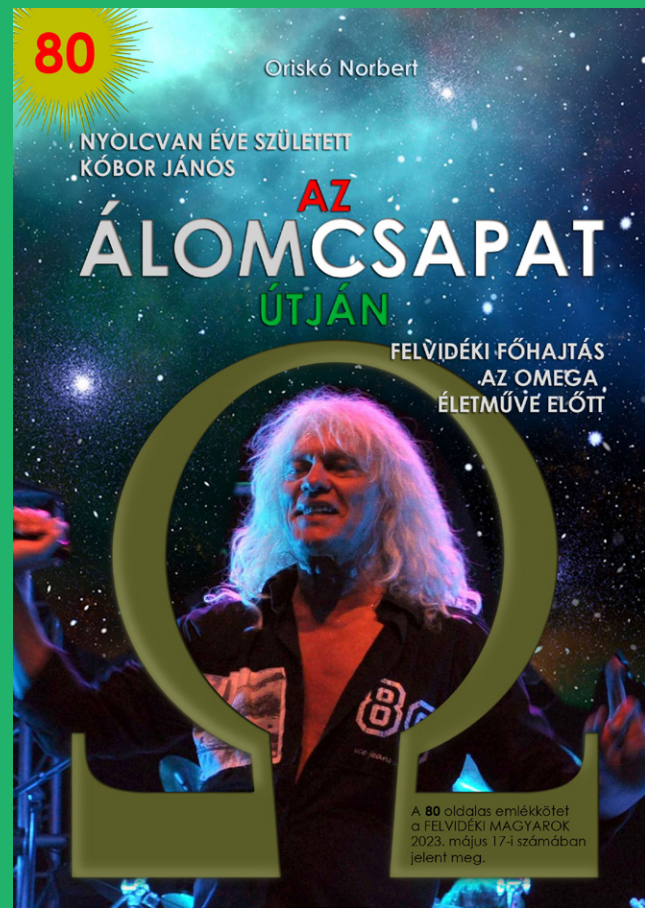
FELVIDÉKI MAGYAROK

JELEN – LÉT

2023 / II. Elektronikus folyóirat

Készítette a Szövetség a Közös Célokért a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

Tisztelt Olvasóink,

„a Felvidéki Magyarok 2023/2. számával 48. alkalommal jelenik meg elektronikus folyóiratunk.

Legutóbb – tematikus számként – Duray Miklós életútja előtt hajtottunk fejet. Bizonyára legközelebb is csak egy témával foglalkozunk, a 2023. szeptember 30-i előrehozott választások eredményeivel. Most egy „olvasmányos” számmal jelentkeztünk. Nem foglalkoztunk politikával, közélettel, hanem a kultúrával és a hitélettel kapcsolatos témákból válogattunk. Egy kivétellel, ez pedig az, hogy 2023. április 20-án Duray Miklós üzenete a világ magyarságának címmel rendeztek konferenciát a budapesti Országház Felsőházának üléstermében, amelyről természetesen szerkesztőségünk tagjai is tájékoztattak, itt Balassa Zoltán tudósításával tekintünk vissza erre az eseményre.

Ugyancsak az Országházban történt, hogy két új taggal bővült a szlovákiai magyar Kossuth-díjasok elitklubja: Duba Gyula író és Dráfi Mátyás színművész, a Komáromi Jókai Színház örökös tagja, a szlovákiai magyar színházművészet élő legendája 2023. március 14-én vették át az egyik legnagyobb presztízsű magyar állami kitüntetést Budapesten, az Parlament kupolacsarnokában. Az ő munkásságukat is méltatjuk.

Több cikkel foglalkozunk Kölcsey Ferencsel, a Himnusszal, a Petőfi 200-as programokkal is. Szomorúan emlékezünk Koncsol László író, hely- és művelődéstörténész, költő, műfordító és pedagógus. halálára.

Lapunkat a budapesti pápalátogatással kapcsolatos képekkel, élménybeszámolókkal és gondolatokkal zárjuk.

Nem teljesen. Nem véletlen, hogy 2023. május 17-én jelent meg az aktuális számunk, ugyanis éppen nyolcvan éve született Kóbor János, a legendás Omega együttes frontembere. Sajnos, nem köszönhetjük őt, hiszen már a „Csillagok útját” járja, de lapunk mellékleteként megtalálják Oriskó Norbert Az álomcsapat útján című emlékkötetét is.

Elektronikus folyóiratunk a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelent meg.

A szerkesztők

Új Kossuth-díjasaink: Dráfi Mátyás és Duba Gyula

Két új taggal bővült a szlovákiai magyar Kossuth-díjasok szűk elitklubja: Duba Gyula író és Dráfi Mátyás színművész, a Komáromi Jókai Színház örökös tagja, a szlovákiai magyar színházművészet élő legendája 2023. március 14-én vették át az egyik legnagyobb presztízsű magyar állami kitüntetést Budapesten, az Parlament kupolacsarnokában.

Dráfi Mátyás Jászai Mari-díjas színművész, rendező, érdemes művész Magyarország számára kivételesen értékes művészi pályafutása, a magyar nyelv és kultúra megőrzésénél elkötelezetten szolgáló, a felvidéki magyarság művelődését meghatározó művészi munkája, a magyar színházművészet határokon átívelő népszerűsítése terén is példaadó előadói és vezetői tevékenysége elismeréseként;

Duba Gyula József Attila-díjas író, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja Magyarország számára kivételesen értékes művészi pályafutása, elsőrangú humoreszkeket, szatírákat, novellákat és irodalmi paródiákat is magába foglaló, gazdag alkotói életműve, a felvidéki magyarság létélményét szociografikus alaposságú, mégis lírai magasságokba emelkedő regényekbe és novellákba sűrítő művészete elismeréseként vehette át a Kossuth-díjat.

A két Kossuth-díjas művész munkáját egy-egy korábbi, a Felvidék.ma hírportálon is megjelent írásukkal is felelevenítjük.

Dráfi Mátyás színművész, a Hány János daljáték rendezője:

„A Teátrum 20 éve létezik. Ünnepe-
ljünk daljátékkal! A magyar mesélő
nemzet – ősidők óta népköltészetünkben
fejezzük ki kapcsolódásunkat a szülő-
földre, a világhoz, Istenhez.

Kodály Zoltán gyönyörű zenéje, a
népdalok és Garay János Az obsitos c.
humorral teli elbeszélő költeménye meg-
ragadja a mai kor emberét is, érzelmeket
generál, s megerősíti a nemzettudatot is.

Ez volt a legfőbb ok, hogy a 20. év-
fordulót ezzel a művel ünnepeljük. Sze-
retnénk a komolyzenét megszerettetni a
vidéki emberekkel és főleg az ifjúsággal,
amely jelenleg inkább a könnyedebb ze-
nei világ felé orientálódik.

Kodály Hány Jánosa a magyar lélek
megtestesítője. Tükör és példa egyaránt,
a hűség, a bátorság, a jóindulat, a hősi
virtus, a szárnyalás jelképe.

A Felvidéken is egyre jobban érvé-
nyesül a globalizáció és a liberalizmus
negatív hatása a fiatalabb generációnál,
a „mindegy hol élek, csak jól éljek” jelszavak.

Ezért fontos a kulturális ráhatás. A külföldi magyaroknál halmozottan negatív hatása van az
elváándorlásnak. Meg kell állítani a magyarság nagymértékű számbeli csökkenését.

A Teátrum már vitt színre hazafias operát. 2010-ben mutattuk be Erkel Bánk bánját. A siker
az elképzelésünket is felülmúlta. Ezen felbuzdulva terveztük el – tevékenységünk 20. évét ün-
nepelve – Kodály e remekművének színpadra vitelét.

Jövőre 80 éves leszek, ha megélem. Kodály Zoltán kedvelt zeneszerzőim egyike. Mindig
inspirált és energiával töltött el, ahogy a népi motívumokat feldolgozta.

Életem során két operaművet szerettem volna színre vinni, és megmutatni a hazai közönség-
nek: az egyik Erkel Bánk bánja, a másik pedig Kodály Hány Jánosa. Az egyikkel nagy sikert
értünk el. Remélem, a Hány Jánost is szereti majd a közönségünk!

Szép élményt kívánok mindenkinek!”

(Dráfi Mátyás/Felvidék.ma, 2021.08.17.)

Duba Gyula: Szülőföldről

Hontfüzesgyarmat a Zselíz és Léva közötti országút vonalán, az Alsó-Garam mentén terül el. A falu s a táj a szülőföldem. Délnyugatra síkság, északkeletre erdős dombvidék.

Távol keleten messzi hegyek látomása, nyugaton a Garam, a falum, mint egy átmenet, középen ül. Kettéosztja a Patak, a túloldalán a kövesút. A „tötés” után, meg innen a mi sorunkon húzódnak a hosszú és alacsony, fehérre meszelt házak. A talaj felett széles sötétkék sávot viselnek. A porták abban az időben, mikor megszülettem, a tizenkilencedik század második felének a parasztvilágát jelentették, amely átnyúlik a huszadik századba.

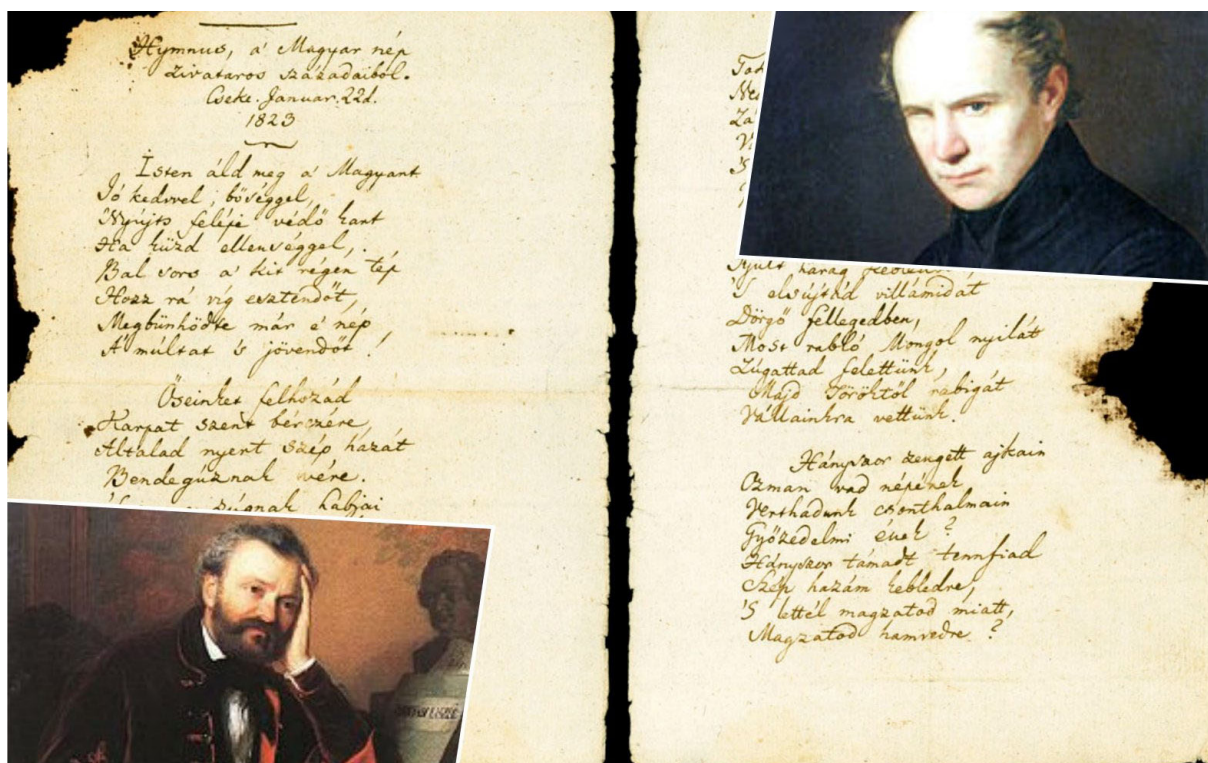
A kicsiny emberfia fokozatosan ismerkedik a világgal. Először az alacsony, gerendás házzal, ahol született. Az udvaron megretten a sziszegő gúnártól és a hatalmas lovaktól. Tovább merészkedve, a kertben a káráló tyúkok felett basáskodó dölyfös kakast és a sárgapelyhes sipogó kislibákat látja. Majd a szerűn nagy, púpos kazlakkal találkozik, és a szellős pajtába óvakodva megcsapja a mezőről fúvó huzat. Akkor már az utcára is kivitték, a „tötésen” és a „mi sorunkon” szekerek jönnek-mennek, s a Patak partján fehér ludak ülnek, némán élvezik a napot. Néhány év múltán már iskolásként, barátaival járja a határt. A vizek mentén csatangolnak, libákat őriznek a tarlókon, és mókusokat kergetnek a szőlőkben, vadakat lesnek az erdők alján. Meztelán járkálják a vadvirágokkal szegélyezett, poros mezei utakat. Tíz éves korára, amikor a kisiskolából a nagyiskolába kerül, megismerte szülőföldjét, a gyarmati határt. Az az idő az ártatlanság és boldog gyanútlan kora volt! Már érzi a barátság ízét, a szép és jó utáni vágyódást, tudja anyanyelvéről, hogy ő magyar, és azt is, hogy a világban a szülőföldjén van otthon.

Aztán elkerül onnan, jár-ke és teszi a dolgát. Életem delén döbbsentem rá, hogy gyerekkoromban szinte mindent megéltem ahhoz, hogy író legyek! Akkor már régen városon laktam, de számos vonása a szülőföldemhez kötődött annak, amiről írtam. Mintha olyannak éreztem volna a világot, amilyennek gyerekként megismertem. Mintha az egykori valóságom szólna belőlem. Szükségét éreztem, hogy az elődeim és a magam sorsáról, a Garam menti táj történelméről írjak. Természetesen, szinte törvényszerűen! Meséljek régi kalandokról, karácsonyokról és legényavatásról, a front elől való menekülésről és deportáláskori bujkálásokról, aratásról, cséplésről és a konfirmáció utáni első úrvacsoráról. Az író önmagát írja, ahhoz ért legjobban. Aztán az idő – az öregedéssel – a szülőföld változását hozta. Színesek lettek a fehér házak, az utca kétnyelvű és a kövesúton lovas szekerek helyett autók rohannak. Más lett az egykori falukép, ismeretlen, bár nem idegen! S mintha a múlt folyamatosságát a templom és a Temetődomb őrizné. Csak az emlékezés segít. S az egyre gyakrabban fog el. A fővárosban is, nem csak a falumban. S ilyenkor bensőmben – ahogy írásaimban mindig oly gyakran – árad a Patak és kévékkel megrakott hosszúszekér dőcög a kövesúton. Kiöregedett autóbusz zötyög utána, s a „mi sorunkon” nagy a por. Nyílfa seprővel söpröm és öntözőkannával locsolom a házunk előtt a szekérutat, hogy ne kavarjam fel a port. Kalapos férfiak és fejkendő asszonyok köszöntenek, s mintha megszól-

litanának, bár csak árnyak, régóta a temetőben nyugsznak. Mitikus emlékképpé vált egykori falum! Továbbél bennem. Szülőföldemen tarka vadvirágok, fehér margaréták, lila szarkalábak és kék búzavirágok nyílnak, s utcánkat májusban bódító akácillat lengi be. Fecskék repülnek az istállóba. A fekete gerendákon a sárfészkek szélén kiscfcskék várják csivogva, hogy anyjuk szúnyogokat, apró bogarakat dugjon kitátott, sárgaszékű csőrükbe. S mintha a mítosz sorsom metaforája lenne! Ahogy egyik novellámban viharos hómezőn üzzük a „sánta nyulat” s végül én terítem le! Emlék, mely nem vesztet el! Mintha az elmúlt idő bennem élne, vagy... talán az én magam vagyok?!

(A fenti írás a Lorántffy Zsuzsanna a Bodroghöz Fejlesztésért Társulás gondozásában nemrégiben napvilágot látott Hazám, Felvidék című könyvben jelent meg. A Felvidék.ma 2014.08.14-én közölte)

Gondolatok a Himnuszunk kapcsán

Aich Péter (Felvidék.ma, 2023.01.23.)

Tudjuk-e, mi az tulajdonképpen? Sokan talán csak azt tudják, hogy az olimpián a győztesnek eljátszanak egy dalt, amit himnusznak neveznek. Ha netán túl hosszú, akkor torzítva, rövidített formában, hogy beférjenek az időkeretbe. Egyébként műfajilag a himnusz dicsőítő

ének, s arról szól, hogy valakit (általában istent), vagy valamit (politikai értelemben országot) magasztaljon. A Wikipédia szerint „imaszerű lírai műfaj”.

Ha szó szerint vesszük a meghatározást, sok himnusznak beállított (és megzenésített) szöveget aligha lehetne annak tartani, aminek nevezik.

Műfajilag ugyanis gyakran katonai indulóval tévesztik össze – lásd például a francia himnuszt, amely eléggé véres elvárásokat fogalmaz meg. Van ilyen több is, hiszen több nemzeti himnusz egy nép önmagára ébredéséről, önrendelkezéséről szól, a haza felszabadulásáról, ami fegyveres konfliktus nélkül szinte elképzelhetetlen. Nacionalista jellegű az ilyen, ami a gleichsaltolást elérni igyekvő Európai Unióban még senkinek sem tűnt föl. Ez különböző módon jelenik meg: a cseh és a (mai) osztrák himnusz az ország szépségeit énekli meg, ami közel áll a himnusz műfajához. A lengyel, vagy akár a brazil himnusz az önállósodást célozza meg, bár ez utóbbi zenéje sokkal inkább a már említett katonai indulóra emlékeztet.

Csak azért említem ezt, hogy lássuk, mennyire más a magyar himnusz. A magyarokról több szempontból elmondható, hogy egy különös nép Európában, szinte minden szempontból (agglutináló nyelvével, hagyományaival, kultúrájával stb.) idegen, s ez a nemzeti himnuszban is nyomon követhető.

A magyar himnusz ugyanis nem pusztán egy hazafiságra emlékeztető dicsőítő vers és ének, hanem egészen egyedülállóan ima is, amit a történelmi keresztény egyházak egyaránt imaként fogadnak el.

Maga a himnusz szövege pedig a kiváló költő Kölcsey Ferenc remek verse, amely a magyarság nehéz sorsáról szól és kér segítséget Istentől. Nem véletlenül ilyen az alcíme: A magyar nép zivataros századaiból.

A megítélés fintora, hogy mindezt nagyon eltérően lehet értelmezni. A szlovákoknak gyakran van kifogásolnivalójuk a magyarokkal kapcsolatban, s ez a himnusszal kapcsolatban is így van. Szlovák szerzők egy Pozsonyról szóló könyvében a magyar himnuszt sovínisztának mondják, mivel az Istentől „csak” a magyar nép áldását kéri. Gonoszkodni persze lehetne a szlovák himnusszal kapcsolatban is, amely tulajdonképpen egy sajátos harcias buzdítás, de annak semmi értelme: minden nép szuverén joga himnuszának kiválasztása.

A magyar himnusz más himnuszokkal összehasonlítva azáltal más, hogy egy nagyszerű költemény a szövege, amely egyúttal Istenhez forduló ima. A látszattal ellentétben olyan alázatos fohász, amely erőt ad. És ne feledkezzünk meg a zenéjéről sem, Erkel Ferenc kongeniálisan zenésítette meg. Külön sajátossága az elő- és utójátéka, amely a szöveg mondanivalóját bevezeti, majd lecsengését szolgálja.

Nem tudok még egy himnusztól, amely egyúttal ima.

Amely olyan alázatosan a népet, annak kultúráját, történelmét s élni akarását szólaltatja meg. Éspedig kardcsörtetés nélkül, minden szomorúsága ellenére a jövőben reménykedve.

Ezért is vagyunk mi, magyarok olyan büszkék a gyönyörűséges magyar himnusunkra.

Csáky Pál: Kölcsey

Ipolyságon történt, a hetvenes évek elején, a magyar gimnáziumban. Magyar nyelv és irodalom órán Kölcseyről tanultunk.

A magyar szakos tanárnő, akit kedveltünk és akivel néha jókat vitatkoztunk az irodalomról és egyéb esztétikai kérdésekről, részletesen elmondott mindent a Kölcsey-alkotásokról – kivéve a Himnuszt. Arról egy szót sem szólt. Mi azonban tudtunk már egyet s mászt a világról, nem hagytuk szó nélkül a dolgot. Az egyik osztálytársunk megszólalt: – De tanárnő, arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy ő írta a Himnuszt.

A tanárnő kicsit zavartan nézett rá: – Igen, igen – de az nem annyira fontos vers, azzal nem kell foglalkozni.

– Hogyhogy nem? – ellenkeztünk többen. – A Himnusz szép és fontos vers! – bizonygattuk.

Hirtelen csöngettek, vége lett az órának. A tanárnőn látszott a megkönnyebbülés, de vesztére – mielőtt elhagyta volna a tantermet – még odaszólt nekünk: – Hagyjátok ezt a Himnusz-ügyet, azokkal a versekkel foglalkozzatok, amelyekről beszéltem nektek.

Mondta ezt nekünk, 18 éveseknek. Felhördültünk, de ő már elhagyta az osztályt. Péter, a főkolompos, erre felugrott a katedrára. – Mutassuk meg nekik, hogy nekünk mi a Himnusz.

Az osztály egy emberként állt vigyázzba, s teli torokból énekelni kezdte a Himnuszt.

Május volt, az ablakok nyitva, a dallam messze szállt – s amit mi nem tudhattunk, a lévai járási tanügyi hivatal egyik felügyelője volt éppen ellenőrzésen az egyébként vonalas, meggyőződéses kommunista igazgatóknál. A járási elvtárs eléggé bulldog-hírnévnek „örvendett”, éppen azért helyezték 1972-ben a járási tanügyi hivatalba, hogy megrendszabályozza a renitenskedőket, az 1968-as elhajlókat. Külön kéjjel vette célba a magyar pedagógusokat, s jelentett fel mindenkit, aki a célgömbjébe került.

Mi erről akkor nem tudtunk semmit. Fiatal diákok voltunk, habzsoltuk az információkat és tanultuk az életet. Sejtésünk nem volt arról, hogy a szlovák kommunisták a 68 utáni tisztogatásokat a szlovákiai magyar értelmiség lefejezésére is felhasználják.

Az elkötelezettebb magyar személyiségekre rásütötték a nacionalizmus vádját, s ezek az emberek repültek a pártból (már ha párttagok voltak), s repültek az állásukból is. Több olyan

szlovákiai magyar pedagógust, író, szerkesztőt ismerek, aki akkor hónapokig állás (és fizetés) nélkül volt – abban a társadalomban, amely hivatalosan büntette azt, ha valakinek nem volt munkája, munkakerülésnek tartva azt.

Történt mindez a szovjet tankok árnyékában, a kommunista ideológia nagyobb dicsőségére. Mi, diákok, arról sem tudtunk, hogy iskolánk jubileumi évkönyvével kapcsolatos történetek miatt az intézmény egyik legismertebb tanárát, Sági Tóth Tibort pár hónappal azelőtt ki akarták rúgni a pártból azért, mert a kiadványon szerepelt ez a mondat: „Kiadta a Šahy-i (Ipoly-ság) Magyar Tanítási Nyelvű Gimnázium”. Igen, nacionalista megnyilvánulásnak tartották azt, hogy a város nevét zárójelben magyarul is feltüntette az iskola.

Mi minderről semmit nem tudtunk akkor, csak a zsigereinkben éreztük, hogy a Himnuszt nem adhatjuk. Így énekeltük azt teli tüdőből, s arról sem tudtunk semmit, hogy a járási illetékes elvtárs éppen akkor hagyja el (a Himnusz dallamaitól kísérve) az épületet, az igazgatónk kíséretében.

Hallani persze meghallotta, amit énekeltünk, s a pedellus úr későbbi közlése szerint – aki minden részletet tudott az intézmény életéről – állítólag megállt, és azt kérdezte az igazgatótól szlovákul: – Mi ez, mi történik itt? Az igazgatót kiverte az izzadság, hápogni kezdett: – Énekóra van, valamilyen dallamot gyakorolnak...

– Ugyan, ugyan, igazgató elvtárs – mosolyodott el az ellenőr olyan hideg mosollyal, hogy attól még a sokat látott pedellus urat is kiverte a víz. – Azt hiszi, nem tudom, hogy ez milyen dallam? Beírom a jelentésembe, ne féljen!

Pár perc múlva az igazgató tájékozva rúgta ránk az ajtót. – Mit csináltok itt, ti örültek? Ki az a hülye, aki ezt az egészet kitalálta? Azt akarjátok, hogy bezárják a gimnáziumot?

Csend volt a válasz, az igazgató még üvöltözött egy ideig, majd elviharzott.

Lett persze utóélete a dolognak: kis híján leváltották az igazgatót, pártfegyelmet kapott, az intézmény pedig, mint potenciális nacionalista fészek, fokozottabb pártellenőrzés alá került.

Velünk szemben azonban nem mert eljárni, mert tudta, hogy szembekerülne a szülőkkel és az egész várossal: ha kirúg néhány diákot a gimnáziumból a Himnusz éneklése miatt, társadalmi kiközösítés várt volna rá az akkor még igencsak magyar érzelmű kisvárosban.

Az esetnek azonban híre ment. Pár nap múlva találkoztam az Ipoly mente egyik legelismertebb plébánosával, okos, elegáns idősebb úrral. – Hallom, hogy rosszkodtatok a gimnáziumban – mondta humorral fűszerezett hangon, s láttam, ahogy a tekintetéből szeretetteljes öröm sugárzik. – Mi volt a gond?

– A tanárnő provokálta ki – válaszoltam, szinte mentegetőzve. – Kölcseyről tanultunk, s azt mondta, a többi versével foglalkozzunk, de a Himnusszal ne.

– Ugyan, szegény tanárnő – válaszolt a pap. – Ennyire meg vannak félemlítve, látod?

Kölcsey verseit szeretem, s ha esetleg néhányat nem írt volna meg, attól még ellennénk. De mi lenne velünk a Himnusz nélkül?

(Felvidék.ma, 2023.01.24.)

A magyar költészet napja Komáromban

Pallag György (Felvidék.ma, 2023.04.15.)

Komáromban a Duna Menti Múzeum főépületében található Kultúrpalota díszterme adott otthont A magyar költészet napja alkalmából megtartott ünnepségnek, mely a TEÁTRUM, a Duna Menti Múzeum, a Kárpátia Sport Polgári Társulás és a Felvidéki Értékörzők közös rendezésében valósult meg.

Mihacs Szilvia, a Kárpátia Sport Polgári Társulás tagja a szervezők nevében üdvözölte a közönséget, majd felkérte Csütörtöky Józsefet, a rendezvénynek otthont adó intézmény igazgatóját és Pallag Györgyöt, a Kárpátia Sport Polgári Társulás és a Felvidéki Értékörzők elnökét, hogy köszöntsék a vendégeket és résztvevőket.

Az est fő programjában Oláh Kálmán Pro Urbe díjas tanár beszélgetett Gál László Latino-vits-díjas versmondóval, aki édesapja, Soóky László Torz Isten című versét is elszavalta. Majd Sinkovits-Vitay András színművész és előadóművész Petőfi Sándort idézte meg, kitért költészetének jelentőségére és előadta Erdélyben című versét. Dráfi Mátyás Jászai Mari- és Kossuth-díjas színművész a magyar nyelv szépségéről és a versek dallamvilágáról tartott rövid előadást, és elszavalta a Falu végén Kurta kocsmá című Petőfi verset eszperente nyelven, aztán a Szeptember végén című vers után a közönséggel együtt elénekelt a Befordultam a konyhára című költeményt.

A színművészek és előadóművészek méltóképpen emlékeztek a magyar nyelvre, költészetre és szavalataikban felidéztek Petőfi Sándor emlékét. Az előadás folyamán Oláh Kálmán kitért a Kossuth-díjra, melyet Dráfi Mátyás idén, március 14-én vett át Budapesten. Ebből az alkalmából köszöntötte őt a másik Kossuth-díjas művészünk, Boráros Imre, valamint a Duna Menti

Múzeum igazgatója Csütörtöky József saját versével. A rendezvény végén Dráfi Mátyás a Teátrum vezetője megköszönte az előadóknak a részvételt.

A műsorban fellépett Hodur Danka Dóra a Duna-Ipoly Sportegyesület kajakosa Nőtincsről, aki József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék című versét szavalta, Maczkó Fanni az Észak-Komáromi Eötvös Utcai Alapiskola tanulója, aki Arany János: Tetemrehívás versét adta elő, Tornyossy Péter Budapestről, aki Ausztriában a Joseph-Haydn Konservatorium hallgatója a rendezvény utolsó pontjaként Kölcsey Ferenc: Himnusz című versét tolmácsolta, Nátek Eszter a bátorkeszi Kováts József Alapiskola diákja a Kormorán együttes A Költő visszatér című számát énekelte, valamint Grosch Júlia a Selye János Gimnázium diákja hárfán Deborah Henson-Conant's: Baroque Flamenco művét adta elő. Sámson Gizella Izsa község képviselőjében Petőfi Sándor: Távolból című versét a közönséggel együtt énekelte.

Az est folyamán megemlékeztek azokról a személyekről is, akik már nincsenek köztünk, így Soóky László és Gál Sándor költőről, Duray Miklósról, a felvidéki és Kárpát-medencei magyarság nagykövetéről, Vavreczky József fotósról, a Kárpátia Sport Polgári Társulás állandó tagjáról, Majer Péterről, az Eötvös Utcai Alapiskola igazgatójáról, Jókai Tiborról, a Szlovákiai Magyar Pedagógus Szövetség elnökéről. A rövid megemlékezés alatt Tornyossy Péter vadászkürtön játszotta a Takarodót.

A rendezvényen tiszteletüket tette Mgr. Keszegh Béla Észak-Komárom polgármestere, Boráros Imre Kossuth-díjas színművész, Forró Krisztián a Szövetség elnöke, Fazekas László emeritus református püspök, Zink Vas Nóra a Szövetség országos titkára, Berényi József Nagyszombat megye alispánja, Lakatos Róbert az Egressy Béni Városi Művelődési Központ igazgatója, Arlett Tamás a Dél-Komáromi Endresz Csoport elnöke, Hidvégi Vince a Duna-Ipoly Sportegyesület alelnöke Kismarosról, Hegedűs Lóréntné Kovács Enikő tanár, örökségvédő szakértő, Budapestről, Hegedűs Lóránt a budapesti Hazatérés temploma lelkésze, Veres József a Surdi evangélikus egyházközség lelkésze.

Virág helyett ezer szóval jövők – a bennünk élő Koncsol Lászlóról

Dr. Békefy Lajos Ph.D. (Felvidék.ma, 2023.02.21.)

Felvidék ez esztendőben kétszer is nagyon-nagyon megszorongatta a Kárpát-hazában élő, egymásra is figyelő magyarok szívét: előbb a mindig történelmi hazában, nem csak földrajzi Kárpát-medencében gondolkodó, érte-értünk érvelő korszakos hazavédelmező, Duray Miklós elmenetelével. Majd Koncsol László, a szavakból honteremtő, templomépítő költő és irodalmár távozásával.

Két történelmi mértékű, értékű magyar ment el közülünk. Nagy-hazát gazdagító két felvidéki szellem. Minthogy földi létükben mindketten áttették, átemelték, felnemesítették a múlt időt eszmékbe, versekbe, valójában most és így kezdtek el igazán bennünk élni. Azzal a lényeggel, amiért magyar földre, Kárpát-hazába születtek Isten rendelése szerint. Édes anyai szóval, nemzeti létünk anyatejével tápláltak, táplálnak minket múltban és jövőben. Így hát virág helyett most magam is hazai mentsvárunkhoz, anyanyelvünk ég-ígérő, valójában égisz korszakos nagy eszmei szófészkeihez ballagok. Nem a temetőbe, nem a ravatalhoz, hanem a Koncsol László által is épített nagy magyar erős várhoz, a benne tovább épített, bibliás-károlis őserőd-höz. Alkotó szelleme által szószálanként megépített költészet- és prózafélszékéhez érve, Koncsol László mellé telepedek. Emlékezem és hálát adok...

A Károli Biblia hazaemelő, nemzetformáló veretes szavait, szépségfordulatait magában hordozó, a református prédikátor édesapa szószéki szöszövései, Ige-hódolásai inspirációjában irodalmiságát érlelő deregnyői kisfiúhoz fordul visszatekintő emlékezetem. Aki aztán már tolsztoji arculattal, kínai és szláv bölcsek szakállába burkolva, magyar szívvel, felvidéki havas szél fűtta tiszta szóval fogalmazta Debrecen főterén, már túl a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház főgondoki szolgálatán, de ismét a kárpát-hazai egyetemesség igényével: “Mindnyájan Isten gyermekei, alkotmányos királyságának szabad polgárai vagyunk. Az Ő birodalmában minden ember egyenlő, alkotmánya a Tízparancsolat, törvényeit Jézus véglegesítette, életünkkel nekik, az Atyának és a Fiúnak kell elszámolnunk”. Mondotta volt ezt konfessziós, kátés meggyőződéssel a kálvinista Rómában, 2009. május 22-én, az Alkotmányozó Zsinat kihirdetése alkalmából. Felvidék üzent Őbenne az összmagyarságnak, az egységesülő reformátusságnak, a hazaiaknak és a messzeségben soha hazátlanná nem vált honfitársaknak.

Három vezérlő, külső-belső horizontját bevilágító csillaga volt. A Názáreti Jézus, aki hajnalcsillagként kelt fel a szívében (2Pét 1,19), és kísérté el egész életében. Ő kísérté át a lépcsere nagy kapuján oda, ahová földi útja során be-bekacsintott, de amiről az emberszívnek csak sejtelme lehet (1Kor 2,9). Amiről létváltásra vágyó szóval írta: “a végtelen tükröződik bennem... csak a lényeket tekintsd, ne azt, ami látszik: erősben a védtelent, tölgyben az esendőt, piciben a végtelent, percen a jövődöt” (A harmatcsepp). Örök Csillaga mellett vele volt sok-sok éven át balladás férfiszerelemmel szeretett hitvese, földi létezésének mindig hazavezérlő Csillaga. Megrendítően mély ragaszkodásának társbúcsúztató siratóciklusa szövődött össze szavaiból, miután 2010-ben elárvult földi úti társának, Katalinnak az elmenetelével. Az elmúlás, a műtétek próbáiban halványuló asszonylét elszenderedésének minden stációját végig zokogta, beleszötte verseibe. A Hajnal, a Másnap, a Születésnapom, a Már nem vagyok, aztán Az vagy, örökre, a Rádöbbenés, a Ballada, az Istentisztelet, s végül A pecsét ószövetségi siratóénekeket idézőn kilenc elmúlásstáció. Létzarándoklatuk felidézése Csillagával. Aztán a csillaghullás. A “Csillagom, súgtam, szép kis csillagom” becéző marasztalásai ellenére, meg a férji gyöngédség kedveskedése közben társörvendezettő szándékkal és visszatartó erővel fogalmazta: “Hozzád térdeltem, cirógattalak, kezéd csókoltam, homlokodat, szádat, két tenyerem közt melengtettem lábad, súgva, becézve szölongattalak”. Végezetkor pedig felmerült a deregnyői gyermekkor népi balladája: „Búsan bűgő bús gerlice kedves társát elvesztette. Elrepüle zöld erdőbe, – de nem szálla szép zöld ágra, hanem szálla asszú ágra. Asszú ágát kopogtatja, kedves társát siratgatja: – Társam, társam, édes társam, sohasem lesz olyan társam, mint te voltál, édes társam.” A mível versek szövögetője a népi költészet ősforrásához hajol fájdalomhűsítő, egyszerű, tiszta, éltető vizért. Meg az Élet Vizéhez, amint ősei énekével kapaszkodik bele az Örökkévaló Kézbe: “Egyedüli reményem, ó Isten, csak te vagy”. Harmadik vezérlő csillaga az anyanyelv, amelynek tiszta szövegért, gondolat tisztító fehér patyolatgyolcsáért kétszer küzdött meg. Minden ócsítással, nyelvbombolás közben és ellenére nagy tisztelettel és tisztességgel dédelgette, védte a Kárpát-haza megtartó és összetartó lélekanyagát: “Anyanyelvemért kétszer kellett megküzdenem. Először gyermek- és ifjúkoromban, tanulmányaim folyamán, másodszor bizony erő-

sen negyven felé, amikor első ízben szakítottam minden polgári foglalkozással, hogy maradék erőmet csak az írásnak szentelhessem. A tanítás, a szerkesztés, a fordítás, a feldolgozott idegen szövegek több százezer oldalas tömkelege rám nehezült, s elnyomta sarjadoszó írói nyelvemet, ahogy a bő tartós, súlyos téli tömegei fekszik el a gyöngye őszi cserjét, fűvet és avart. Hosszú időbe telik, amíg a félholt cserje föl bír egyenesedni, s az új fűszálak is áttörnek a lassan föllázuló avaron. Ez a második anyanyelv-tanulásom, az új tavaszig, embertelenül nehéz volt. Sok mindent tanultam már életemben, nyugodt lelkiismerettel mondhatom hát, hogy ez az iskolám volt a leggyötrelmesebb” (Az anyanyelvről – Irodalmi Szemle, 1984).

E három, földi létét, személyes sorsát felrangosító, minden pillanatát átragyogó Csillag jelenvaló fényessége tükröződött Koncsol László homlokán, szemén, mosolyán, amikor először találkoztam vele. A papköltő, bibliakutató Ötvös László elnöktársammal a Doktorok Kollégiuma akkor még létező Irodalmi Szekciója ülésére invitáltuk meg 2011 augusztus végén. Tér- és gondolatfoglaló, szálfegyenes tartással, szóval, verssel érkezett. Este felejthetetlen szerzői élményekkel ajándékozta meg a néprajzi szekció, s valamennyi érdeklődő igaz szóra, anyanyelvi jóra szomjas lelkét. Aztán beszélgettünk erről-arról: egyházunkról, református lelkész Édesapjáról, Erdélyi Géza felvidéki püspök melletti elnöktársi felelős szolgálatáról, családjáról. Akkor már a csillaghullás után. Szinte szégyenlősen, olykor fájdalmasan ejtette a szót, amikor értékeiről, Kárpát-hazát kincsesítő költészetéről kérdezgettem. Kemény sorsáról, melyben egyik-másik elismerés a szíve legmélyét érintette meg. Ezek között az alázattal fogadott, 2014-ben neki ítelt Tőkés László-díjról. A díj névadóját az 1980-as, 90-es évek egyik “eurázsiai kulcsembere” tartotta. “Az Úr ajándéka, hogy a faltörő kosok közül két püspökkel szoríthattam kezét: II. János Pállal, Róma püspökével Rómában, Tőkés Lászlóval, Nagyvárad püspökével pedig három éven át...Az egyesítés munkájában társa lehettem” (Visszaemlékezés, Hit és Nemzet – Tőkés László Breviáriuma, 2017).

Ő így fogalmazott Forgácsok ciklusa 54. versében: “Elnyűttetek, emberek! Termő időm elpereg. Még pár dolgot megteszek, aztán szépen elmegyek“. Mi lehetne méltóbb, mint hogy a búcsúvétel pillanataiban bizonyosságot tegyünk arról, hogy termő ideje sok tápláló termése az egész Kárpát-hazában velünk és bennünk marad. Figyelmeztető szentenciájával együtt: “Ne az arcra ítéld, ne a külső után, a lélek mutatja meg, kik vagyunk igazán, ne az arcot nézd, a lelket keresd, s a lelkén keresztül az embert szeresd”.

Köszönjük Istennek Felvidék csillaghomlokú, patyolat szavú hitvallóját, a Haza szaváért, nemzeti létünk kovászáért, anyanyelvünkért mindhalálig küzdő költőt – a krisztusi embert.

(A szerző az MRE Doktorok Kollégiuma egykori Irodalmi Szekciójának elnöke)

A kisebbségi Sziszüphosz – Duray Miklós üzenete a világ magyarságának

Balassa Zoltán (Felvidék.ma, 2023.04.22)

Ezzel a címmel rendeztek konferenciát a budapesti Országház Felsőházának üléstermében április 20-án, csütörtökön. Számos ismerőst köszönhettem ebből az alkalomból úgy az előadók, mint a közönség soraiból. Szimbolikus helyen került sor erre a rendezvényre, mivel az Országház a nemzeti szuverenitás jelképe, a közelben található Szent Korona a hit szimbóluma és figyelmeztet saját feladatainkra – mondta bevezetőjében Szabó Anett a Nemzeti Közszerlati Egyetem (NKE) sajtófőnöke. Az NKE a Magyar Emberi Jogok Alapítványával szervezte a konferenciát a Rákóczi Szövetség támogatásával.

Tizennyolc személy osztotta meg gondolatait Duray Miklóssal kapcsolatosan. Harcostársai, vitapartnerei, tisztelői, barátai, munkatársai... Sokan számoltak be róla, hogy éjszakánként hosszú telefonbeszélgetéseket folytattak vele. Többen budapesti halálos ágyánál is meglátogatták. Akkor sem foglalkozott saját személyével, hanem a közösség sorsa érdekelt. **Semjén Zsolt**

egyházpolitikáért és nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettesnek mondta ott el, megvalósult az egység, most már nyugodtan hal meg! Ez a kijelentés kötelez!

Ján Čarnogurský, volt szlovák miniszterelnök elmondta, barátjának, Duraynak hazája nemcsak a trianoni Magyarország volt, hanem az egykori Magyar Királyság.

A sanghaji kommunikében 1972-ben Richard Nixon és Mao Ce-tung tételesen felsorolták, miben közös az álláspontjuk és mely kérdésekben nincs egyetértés. A szlovák-magyar viszonyban is így kellene eljárni. Ez segítene előrelépni. Sok minden elválaszt bennünket, de az ami összeköt az erősebb. Le kellene választani azokat a kérdéseket, melyek lényegtelenek és a politikai hibákat is meg kellene nevezni.

Forró Krisztiánt, a Magyar Szövetség elnökét megnyugvással töltötte el, hogy ennél méltóbb helyet nem lehetett volna ennek a rendezvénynek találni.

Felsorakozunk azok mögé, akik rendíthetetlenül kiállnak és kiálltak Duray Miklós példája, útmutatása mellett – szögezte le. – Illyés Gyula meghatározását idézte, sovinszta aki jogokat tipor, hazafi, aki jogokat véd. Tehát Duray nem volt sovinszta. A küldetést csakis emelt fővel, meggyőződésből és hitből lehet vállalni. Csak így maradhatunk talpon. Ez jellemezte Esterházy Jánost Duray Miklós szerint. És őt is ez jellemezte. Számára mintaképpé vált. Megtörhetetlen magyarok és európaiak voltak.

Többen is megerősítették, Duray Miklós valóban Esterházy János után a legnagyobb formátumú politikusa volt a szlovákiai/felvidéki magyarságnak, akinek hatása megmutatkozott úgy a trianoni Magyarországon, mint az elszakított nemzetrészek gondolkodásában. **Tőkés László**, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács elnöke a legnagyobbak közé sorolta.

Közéleti szereplését a pozsonyi József Attila Ifjúsági Körben (JAİK) kezdte, annak elnöke lett. Szervezte a pinci Nyári Ifjúsági Tábor (NyIT), majd a 68-as olvadás idején kísérletet tett a Magyar Ifjúsági Szövetség (MISz) megalapítására. A reményteljes szárnybontást viszont a szovjet invázió megakadályozta. A Csemadokból is kizárták, ahol a központi bizottság, majd elnökség tagja volt.

Bukovszky László, kisebbségi kormánybiztos elmondása szerint, a NyIT-eknek az állambiztonság nagyon nagy figyelmet szentelt. A pinci tábor főszervezője Duray lett. A csehszlovák állambiztonság látókörébe ekkor került. A visszarendeződésre 1969 tavasza után került sor.

Duray rájött, a kommunista rendszeren belül nem sikerülhet önálló magyar szervezetet létrehozni, hiszen a MISz bejegyzését a belügyminisztérium elutasította. 1970 után nyíltan nem politizált, mégis 1974-től megfigyelték, de 1978-ban dosszióját lezárták. Pedig az általa vezetett Csehszlovákiai Magyar Kisebbség Jogvédő Bizottság (CsMKJB) munkája ekkor kezdődött. Ez a bizottság kormányzati és pártszerveknek küldte tiltakozó beadványait.

Ahogy köztudott, munkássága a magyar iskolák megmentése céljából indult. Ez a törekvése sikerrel járt.

Ahogy **Bárdos Gyula**, a Csemadok elnöke mondta, neki köszönhetjük, hogy vannak iskoláink, tankönyveink. „Köszönjük Miklós, amit értünk tettél!”

Jobbról Brenzovics László, Tőkés László és Bárdos Gyula (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Közben Janics Kálmán orvost 1976-ban az Új Látóhatárban (München) megjelent írása miatt kezdte figyelni a csehszlovák állambiztonság (ŠtB). 1977-ben fejezte be a Hontalanság évei c. munkáját. Megküldte azt a Madách Kiadónak is, így az az állambiztonság kezébe került.

Az ŠtB ezek után 1978 augusztusában parancsot kapott, gyűjtsenek be mindent a „magyar burzsoá nacionalizmus” témakörében. Ez a jelentés 1978. augusztus 25-én elkészült. Nagyon

szegényes lett. Tizenöt személyt említett, de ezek között Duray nem szerepelt. A szolgálat regisztrálta, hogy valaki beadványokat küld, melyben bírálja a szlovák kormányzat oktatáspolitikáját. Később rájöttek, hogy a kezdeményezések mögött Duray áll. A már lezárt dossziéját így 1979-ben újra megnyitották.

Ekkor került sor Duray első konfrontációjára az állambiztonsággal. Sorozatos kihallgatásoknak vetették alá. Írásos figyelmeztetésben részesítették, ha folytatja ezt a tevékenységet, ennek büntetőeljárás lesz a következménye.

1979-ben az állambiztonság igyekezete arra irányult, hogy megbontsa a szlovákiai magyar ellenzék egységét Janics Kálmánon keresztül. Aktiválta ügynökhálózatát. Az ügynökök sorában találjuk Varga Sándor levéltárost, Szőke József szerkesztőt és Püspöki Nagy Péter történészt. Az állambiztonság feladata lett, hogy egyfajta bizonytalanságot vigyen az ellenzék soraiba. Le kell jártni és egymás ellen kell uszítani ezeket az embereket. Ebben a magyar Állambiztonsági Hivatal is részt vett. 1973 decemberében ugyanis a két kommunista ország elhárítása megállapodást kötött az együttműködésről. Az 1983-as tervben szerepelt Duray is. Nacionalista felforgatónak bélyegezték, aki szocializmus ellenes beállítottságú. Elhatározták, elterjesztik, hogy provokátorról van szó. Janicsról meg azt, hogy nyilas.

Duray telefonját lehallgatták, leveleit felbontották és utcai megfigyelésnek is alávetették. 1982. június 2-án büntetőeljárást indítottak ellene. Kihallgattak 50 személyt, 10 alkalommal őt is. November 10-én letartóztatták. A per másfél napig tartott. Ezen Csurka István és Mészöly Miklós is megjelent – emlékeztetett Kiss Gy. Csaba. Az eljárást megszakították, elnapolták, majd megszüntették. Február 22-én szabadon engedték.

Ez elsősorban a társadalmi összefogásnak volt köszönhető, mely Magyarországon és Nyugaton bontakozott ki.

1983-ban két könyve is megjelent az Egyesült Államokban. Az érdekében folytatott amerikai tevékenységről Szekeres Zsolt, a Magyar Emberi Jogok Alapítvány (HHRF) elnöke számolt be, aki abban az időben az USA-ban élt. Kiemelte, ebben elődje, Hámos László oroszánrészt váltalt. Több magyar amerikai szervezet is tiltakozott. Nyomást igyekeztek gyakorolni a szlovák politikára. Több kongresszusi képviselőt – például Tom Lantost – és szenátort sikerült megnyerni az ügynek. Levelet juttattak el a Csehszlovák Nagykövetségre, mely a magyar mellett áll. Három neves amerikai író szólította föl a magyar kormányt, hogy határozottan lépjen föl. Tiltakozott a Nemzetközi Pen Klub amerikai szervezete. 1984 májusában a csehszlovák köztársasági elnöknek írtak levelet.

Szekeres azt tapasztalta, hogy személyes kapcsolat nélkül nem lehet hitelesen képviselni semmit. Ezért Hámos László eldöntötte, Durayt meg kell látogatni. Tudták, őket figyelik, ezért sielni mentek, majd a sítáborból meglógtak és találkozni tudtak vele.

Duray ezután újra beadványokat küldött szét – folytatta Bukovszky. 1984. június 10-én megint letartóztatták azon a jogcímen, hogy tevékenysége Csehszlovákia külföldi érdekeit sérti. Ezt a vádat később módosították. Úgymond tevékenysége a köztársaság felforgatására irányul.

Ezt követte a nemzetközi megmozdulás. Az amerikai kongresszus nyíltan bírálta Csehszlovákiát. Egy évig tartották vizsgálati fogságban. Következett a tárgyalás és ítélet (1985.V.10.). De

a felszabadulás 40. évfordulója alkalmából Gustáv Husák államfő közkegyelmet hirdetett, így Miklós kiszabadult. Egyes történészek szerint, a kádári diplomácia is szerepet játszott ebben – emlékeztetett Bukovszky. Ez az új helyzet az állambiztonságon belül ellentétekhez vezetett.

Szabadulása után még nagyobb ellenőrzés alá vonták. Ekkor már a Prágában székelő elhárítás főparancsnokság nyilvántartásába vették. Ekkor Balla Kálmán költő, szerkesztő kapta feladatul Gyimesi György orvossal együtt, hogy figyelje/felügyelje Durayt. Az utóbbi 1970-től volt az állambiztonság ügynöke.

Bukovszky végül Duray távozásával foglalkozott az USA-ba. 1983-ban merült fel először ennek lehetősége, de csak 1987-ben vált időszerűvé. Akkor 18 hónapos felkérést kapott, hogy feleségével együtt utazzon ki. Az állambiztonság azt a taktikát alkalmazta, hogy látszatra akadályozni kellene kiutazását. A terv az lett volna, hogy lejáratják, majd megvonják állampolgárságát és kiengedik. Hontalan lesz, így majd nem térhet vissza. Erre azonban nem került sor. 1988. augusztus 15-én kiutazhatott.

Bukovszky még elmondta, Durayval kapcsolatosan gazdag titkosszolgálati anyag áll rendelkezésre Prágában, melyet rendezni kell, hogy érdemben kutathatóvá váljon.

A történet folytatását **Szekeres Zsolttól** hallhattuk. Miklóst mint geológust hívták meg Amerikában, de politológiát tanított. Sokan támogatták. Több száz előadást tartott, több ezer emberrel találkozott. Indiánában megszületett a fia. Szekeres tréfálkozva megjegyezte, ez volt Miklós legnagyobb sikere az Egyesült Államokban. Egyik keresztapja lett a fiúnak.

Horony Ákos, kisebbségi jogi szakértő, (Szlovákiai Magyarok Kerekasztala) ehhez hozzátette, Amerikában a romániai falurombolásra figyeltek elsősorban. A Püski házaspár meghatározó szerepet játszott Duray ügyében. Csoóri Sándor révén megismerkedtek vele. Duray átadta kéziratát nekik azzal a kikötéssel, hogy azt csak azután lehet közzétenni, miután letartóztatták. Ez volt a Kutya-szorító első része.

Kiss Gy. Csaba irodalomtörténész emlékeztetett, hogy Duray írást közölt a Bibó Emlékkönyvben is (1980), mely a magyar szamizdat irodalom egyik meghatározó kiadványa lett. Majd arra is emlékeztetett, 1988-ban Janicssal közösen ítélték oda neki a Bethlen Gábor-díjat. Ezzel kívánták a köztük fennálló ellentéteket elsimítani. Bukovszky mondta el, hogy ezt a csehszlovák állambiztonság sikeresen megakadályozta, kiaknázták.

Jobbról Kiss Gy. Csaba, Entz Géza, Tabajdi Csaba és Szabó Tibor (Fotó: Balassa Zoltán/Felvidék.ma)

Horony ezt követően a múlt század 80-as éveire tért ki. Rövid, de fontos időszak volt. Az átalakulás korszakában Csehszlovákia fáziskésésben volt. A Magyar Televízió Panoráma c. műsora Dubčekkel készített interjút. Majd a Bársonyos Forradalmat Csehszlovákia szétesése követte. Ezalatt társadalmi átalakulás is zajlott. Amikor először került sor Szlovákia megalakulására 1939-ben, az szinte teljesen szlovák volt. 1993-ban Európa legnagyobb arányú kisebbsége élt területén.

Duray hazatérése után nem volt kérdés számára, hogy a magyar közösség csak önálló képviselőként gondolkozhat. Az Együttélés politikai mozgalom (EPM) a többi kisebbséget felkarolva, velük együttműködve kívánta kiharcolni jogaikat. Ez az elképzelés azonban megbukott. Mégis Csehországban Coexistencia néven a lengyel kisebbségnek köszönhetően ezt az önállósult párt túlélte.

Miniszteri megbízatás várt volna Durayra, de a kommunista párt ezt megfúrta. Azzal érveltek, hogy akkor a többi kisebbségnek is biztosítani kellene a bársonyszéket, amire nincs kapacitás, nem akarnak senkit sem diszkriminálni.

Durayt kooptálták a parlamentbe, majd az EPM a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalommal együtt 8,66%-ot ért el a választásokon. 293.000 szavazatot kapott.

Ezután törés következett be. A Magyar Koalíció Pártja (MKP) 2010-ben kiesett a parlamentből.

Annak ellenére, hogy Duray nem volt jogász, rendkívüli éleslátással vette számba a jogi buktatókat. Ezekben a harcokban vörös fonalként húzódik, hogy a kollektív jogokat mindig elutasítják. Habár papirosan a régi alkotmánylevél ezt biztosította, mégsem lettünk államalkotó nemzetiség. Szomorú olvasni – mondta az előadó –, hogy gyakorlatilag harminc éve egyforma akadályokba ütközünk. Ugyanazok a kifogások és válaszok hangzanak el. Nem vagyunk gyarapodó közösség, ezért több elszántságot és kitartást követel meg tőlünk ez a küzdelem.

Tabajdi Csaba egykori képviselő, aki a rendszerváltás korszakában nemzetstratégiai koncepciót dolgozott ki, nem rejtette véka alá, hogy gúzsba kötve kellett táncolni. Majd intenzív munkakapcsolatban állt Durayval egy nem könnyű időszakban. Meg kellett kötni a magyar-szlovák és magyar-román alapszerződést. Egyeztetni kellett, miközben nagy nyomás nehezedt rájuk. A Nyugat azt akarta, hogy béküljenek ki, nehogy az EU-ba és a NATO-ba vigyék be az ellentéteket. Miközben Kovács László külügyminiszter értetlenkedett. Duray Miklós a 2000-es évek közepén kérte számon a magyar-szlovák alapszerződés hiányosságait. Tabajdi indulatos emberként jellemezte magát. „Engem sem kell féltetni, de Miklóssal sohasem veszünk össze” – közölte hallgatóságával.

Ezt árnyalta azután **Entz Géza**, a Határon Túli Magyarok Hivatala (HTMH) volt elnöke, aki leszögezte, Duray nem volt szélsőséges, hanem radikális! Majd Szabó Tibor, egyik utóda a HTMH élén beszélt ezzel egybevágó tapasztalatairól.

Kiss Gy. Csaba irodalomtörténész személyes emlékeit és dilemmáit is felsorakoztatta. Szerinte kitűnő elemző volt, nagy bátorsággal rendelkezett, de nem volt könnyű személyiség. A szlovák médiában róla alkotott torz kép a mečiari korszakban alakult ki, amikor a magyar ellenségkép megtestesítője lett. Közben Bugár Béla lett furamód a „jó magyar”. A magyar poszt-kommunista média is átvette ezt a hamis képet.

„Miért beszélek az árnyakról egy ünnepi alkalommal?” – tette föl a kérdést **Németh Zsolt**, az Országgyűlés Külügyi Bizottságának Elnöke. Ha tudatosítjuk, bölcs elődeink örökségére vagyunk utalva, emelkedő pályára emelhetjük nemzetünket. Duray Miklós ennek egyik támasza. Éjjel-nappal a nemzetünk pillanatnyi helyzetéről és perspektívájáról gondolkodott. Éjszakai telefonhívásaival sokan tudjuk ezt alátámasztani.”

Miklós mosolyogva csak azt csinálta, ami az adott helyzetben szükséges volt. Hajlíthatatlan volt, ha a felvidéki magyarok jogairól, a közérdekről, az emberi egyetemes igazságról volt szó. Elfogadhatatlanok voltak számára azok, akik hajlottak az elvtelen megegyezésekre. Elveihez kérlelhetetlenül ragaszkodott. Ezt az előadó duraizmusnak nevezte.

Most már csak Duray örökségéről beszélhetünk, de az fontos. Ennek felhasználásával erősödünk, tágabb távlatot szerezhethetünk. Nélküle nem lehet megállítani a hanyatlást. Követke-

zetes gondolkodásra szoktatott bennünket. Nekünk a magyar nemzet az első. Kertelés nélkül megjelölte, néven nevezte a gondokat. A problémák megnevezése nem népszerű magatartás. Nemzetközi téren sem.

Deli Gergely, az NKE rektora azzal kezdte, egyeteme jelmondata: A haza szolgálatában. Ez rámutat az általa vezetett intézmény legfontosabb feladatára, a köz szolgálatára. Erre nevelik növendékeiket. Duray is a nemzet szolgálatában állt. Ám egyben kereste a közös jövőt a többségi szlováksággal is. Az együttélés jogilag szabályozott formáját óhajtotta.

Címzetes egyetemi docensként 2011-12-ben az NKE-n oktatta a nemzetismeret tantárgyat. Történelmi elemzést végzett, nemzetstratégiát vázolt fel. Említette a magyar nemzeti szétfejlődés veszélyét és érintette a többi nemzettel való harmonikus együttélés szükségességét.

A többség és kisebbség helyzetének kezeletlensége háborúhoz vezet. Ez a helyzet tehát biztonságpolitikai kérdés is. Ebben összes intézetük érintett. Céljuk olyan vezetők képzése, akik tisztában vannak ezekkel a kérdésekkel. Fájó szívvel, de nem áll módomban minden értékes, felkavaró, vagy életútját kísérő, megfontolandó gondolatra kitérni. De két felszólalást végül röviden érintenem kell.

Molnár Imre történész elmondta, összegyűjtötte Duray Esterházyra vonatkozó gondolatait, melyek száz oldalt tesznek ki. Talán egyszer megjelenteti azokat. A kórházban is meglátogatta. Tanúsítja, személyében egy nagy lélek távozott!

Gyurcsík Iván, Miklós egykori munkatársa, aki ennek a konferenciának szellemi atyja, az NKE Kisebbségkutatóműhely vezetőjeként zárszavában összefoglalta a tanácskozás tanulságait. Az egyén autonómiájából fakad az önrendelkezés. A másik fontos elem a türelem.

Nem kell rettegni attól, hogy egyedül maradunk. Az utánpótlás helyett a sajátosat kell megtartani. A szülőföldre makacsul vissza kell térni. Amire a nemzet erősen gondol, az bekövetkezik. Miklós az értéktelenség, értékörző kiállítás kötelességét hagyta ránk.

Mi lesz velünk Duray nélkül? Ki fogja megfogalmazni a fontos kérdéseket, ki fog bátran kiállni ezekért?

Az MKP segítette Szlovákia belépését az EU-ba és a NATO-ba, de helyzetünk nem javult. A kollektív bűnösség bélyege, a közigazgatási felosztás hátránya nyomaszt bennünket.

Nincs kisebbségvédelmi törvényünk. Hová jutottunk három évtized alatt? A gazdasági érdekek felülírták a jogos követeléseket. Kutyaszorítóból kutyaszorítóba kerültünk? Mi lesz velünk magyarokkal? – kérdezte könyve címében Gyönyör József 1990-ben. Parlamenten kívül gyengül a közösség. A kihívás és kötelesség gondolatait fogalmazta meg Duray. A mi dolgunk, hogy tanuljunk példájából!

Németh Zsolt: Duray Miklós véleményem szerint „hajthatatlan” volt

*Németh Zsolttal, az Országgyűlés Külügyi Bizottságának elnökével beszélgettünk
Hideghéthy Andrea (Felvidék.ma)*

Hogyan jellemezné Duray Miklóst?

– Divatossá vált a filmhősöknek eposzi jelzőket adni, hogy „rettenthetetlen”, „megállíthatatlan” stb. Duray Miklós véleményem szerint „hajthatatlan” volt. Vagy ugyanebből a töből egy talán még pontosabban rá illő jelző, a „hajlíthatatlan”.

Tudom, hogy mosolyogva hárítana el egy ilyen minősítést azzal, hogy mindig éppen csak azt csinálta, ami szerinte az adott helyzetben adekvát volt. De pont ez a hajthatatlanság – azaz a hajlíthatatlanság.

Hajlíthatatlanul ragaszkodott a felvidéki magyarok jogaihoz, a magyar közérdekhez és – vég-ső soron – az egyetemes, emberi igazsághoz.

Politikustársai hogyan élték meg ezt a tulajdonságát?

– Ez néha kényelmetlen volt azoknak, akik mindig készek voltak a kompromisszumra, és nehéz volt sokszor neki is – a börtönt is megjárta érte –, de mindez nem változtatott a magatartásán, az álláspontján.

Ez a következetesség, hajlíthatatlanság – a valósághoz és a belőle erkölcsi alapon következő célokhoz való kérlelhetetlen ragaszkodás a tartalma annak a fogalomnak, hogy „durayzmus”. Ezt a jelzőt eredetileg kritikai éllel aggatta rá a felvidéki sajtó, de szerintem ez valójában erény volt. Magam is használtam ezt a fogalmat – csak éppen pozitívumként – amikor 2015-ben, a Polgári Magyarországért Alapítvány díjátadó ünnepségén kitüntetése alkalmából laudáltam Miklóst. Fontos ennek a fogalomnak a használata, mert a „durayzmus” posztulátumai nélkül nem lehetett és szerintem ma sem lehet megállítani a felvidéki magyarság fogyatkozását.

Hogyan tekintsünk Duray örökségére?

– Duray Miklós távozásával – durayzmus helyett – már sajnos csak Duray-örökségről lehet beszélni, arról viszont nagyon fontos beszélni, mert ezzel az örökséggel, ennek a helyes

felhasználásával erősödünk, és tágabb perspektívát nyerünk. Örökségét úgy kell hasznosítani, hogy az a magyarság felemelkedéséhez járuljon hozzá.

Milyen szemlélettel kell viszonyulnunk a magyarság fennmaradásához?

– A Duray-örökség egyik összetevője a magyarság fennmaradásában és felemelkedésében való következetes gondolkodás: mindennek az ehhez való társítása, viszonyítása, mindennek ebből a stratégiai látószögből való szemlélése. A FIDESZ-ben úgy szoktuk mondani: „Nekünk Magyarország az első!” – ami „durayul” úgy hangzik, vagy inkább úgy értelmezendő, hogy „Nekünk a magyar nemzet az első”.

Ehhez társul – és szintén nélkülözhetetlen elem – ebben az örökségben a problémák kertelés nélküli kimondása: Miklós a feketét feketének, a fehérét fehérnek mondta, a dolgokat néven nevezte, ami nem mindig népszerű magatartás. Mindig következetesen abból indult ki, és nekünk is abból kell kiindulnunk a magyar jövő tervezésénél és formálásánál, hogy a problémák pontos azonosítása és kimondása nélkül nincs problémamegoldás.

Milyen térben értelmezhető Duray öröksége?

Ez olyan örökség, amely ugyan a felvidékiek megpróbáltatásai között alakult ki, de nem Felvidék-specifikus. Duray Miklósnak ez az öröksége a teljes magyar közéletben, sőt az európai közéletben is alkalmazható és – ha elkötelezték vagyunk nemzetünk felemelkedése iránt, akkor – alkalmazandó is.

A múltban Duray Miklós politikai éleslátása óvott, ma pedig szellemi öröksége óv meg minket attól, hogy „bólogató Jánosok” nemzetévé váljunk, és ekképpen sodródjunk bele nemzeti tragédiákba, vagy legalábbis hagyjunk ki történelmi lehetőségeket.

Világosan kell látni, hogy a bólogató Jánosok – tehát a labancok, és náci kollaboránsok és a kommunizmussal megalkuvók – nemzetének útja a nemzethalál felé vezet. Ezzel szemben a Rákóczi, Széchenyi, Kossuthok, Esterházy Jánosok és Duray Miklósok útja, ha rögzös út is, a nemzeti felemelkedés felé vezet.

Mi Duray üzenete az ön számára?

Az, hogy vállaljuk fel a vitákat itthon és határon túl is! Ezért Duray Miklós örökségét nem szabad a Felvidékre bezárva vagy korlátozva tartani, hanem következetesen kell alkalmaznunk a többi magyar közösség ügyében is, az anyaországban és Európában is! Kérlelhetetlenül ki kell mondanunk, ha valami téves vagy erkölcstelen, és a leépülés vagy újabb nemzeti vagy európai sorscsapások felé vezet. Miklós nyomdokain járva vállalnunk kell a vitákat is, akár a megbélyegeztetést is a nemzet és a kontinens sorsának jobbra fordulásaért. Ez a mi utunk!

Ahogy Petőfi szeretett...

Jandura Péter (Felvidék.ma, 2023.03.08.)

A Csemadok Feketenyéki Alapszervezete és a Szövetség a Közös Célokért egy jól sikerült emlékestet szervezett Petőfi Sándor születésének 200. évfordulója alkalmából. „Ahogy Petőfi szeretett...” címmel 12 részből álló vándorkiállítással is tisztelegnek nemzeti költőnk életműve előtt.

A Csemadok helyi szervezete megtartotta éwertékelő közgyűlését. A szervezet elnöke, Losonszky Margit részletesen beszámolt az értékelt időszakban elvégzett munkáról. A hozzászólások után a jelenlévők elfogadták a 2023-as évre szóló munkatervet, határozatot, s új tagokkal bővítették a vezetőséget.

A szervezők ismét meghirdették a kokárdakészítő versenyt, melybe a helyi óvoda és iskola is bekapcsolódik, de a falu lakosaitól is várják a különböző technikákkal készített kokárdákat, melyeket az 1848-49-es forradalom emlékestjén állítanak ki és értékelnek a helyi művelődési házban.

Az évzárót követően az emlékest részeként Presinszky Gellért egy nagyon érdekes prezentációt mutatott be Petőfi életének jelentős mozzanataiból és felvidéki utazásairól. Érdekes megoldások voltak a versbetétek, valamint részletek az úti jegyzetekből.

A Szövetség a Közös Célokért társulás ügyvezető igazgatója, Hideghéthy Andrea a Felvidék.ma egyik alapító szerkesztőjét, Oriskó Norbertet kérte fel a kiállítás összeállítására, miután a

híroportálon eddig is több Petőfivel kapcsolatos írása, a közelmúltban pedig könyve jelent meg a költőről.

Oriskó Norbert a kiállítási anyaggal kapcsolatban a következőket mondta el:

Petőfi ránk hagyott csaknem ezer verset, amelyekkel a világirodalom nagyjai közé emelkedett. Életművéből, költeményeiből ma is erőt meríthetünk, hiszen rövid élete során szinte az emberi élet teljességével szembesült.

Azon értékekre próbálunk rámutatni, amelyek ma is a legfontosabbak, a tiszta jellemre, a szeretetre, a barátságra, a hitre... Petőfi egyszerre szerette a családját, barátait, hazáját, nemzetét, és küzdött a közösség boldogulásáért. A kiállítás fejezetcímei már a kezdőoldalon olvashatók, s egyébként mind egy-egy Petőfi-versben is megtalálhatók.

A kiállítás egyes részein Petőfiről készült festmények, mai emlékek és szobrok láthatóak. Petőfi nagyon sok helyen járt, több száz helyen őrzik emlékét ma is, valóban csak a teljesség igénye nélkül válogattunk az egyes emlékhelyek közül. Ahol lehetett, megpróbáltunk saját – illetve barátainktól kapott — fényképekből meríteni. A kiállítás fejezeteinek közepén szöveges részek vannak, köztük idézetek Petőfi verseiből, ismert személyiségek Petőfihez vagy róla írt sorai, továbbá konkrét Petőfihez kapcsolódó történetek elevenednek fel. Mind-mind olyanok, amelyek az adott témakörrel vannak szoros összefüggésben. A kiállítás tartalmában a kortársak közül megjelenik Jókai Mór, Vörösmarty Mihály, Szendrey Júlia, Arany János, Bem József, Vasvári Pál, az utókor képviselői közül Pilinszky János, Csukás István, Illyés Gyula, Kosztolányi Dezső, Kodály Zoltán, Duray Miklós és József Attila is.

Ady Endre személyében pedig egy állandó kísérője van a kiállításnak. Nagy költőnk Petőfi nem alkuszik című tanulmányából folyamatosan idézünk.

A Nemzeti Kulturális Alap támogatásával valósult meg az emlékest és a kiállítás, amelyben megjelenik a Petőfi-kincstár mintegy ötven verse is.

Búcsi diákok Petőfi nyomában Kiskőrösön és Kecskeméten

Győző Andrea (Felvidék.ma, 2023.05.01)

A Szövetség a Közös Célokért diákutaztatási programjában a búcsi Katona Mihály Alapiskola 26 tanulója és 3 pedagógusa Kiskőrösön és Kecskeméten járt Petőfi nyomában.

Az SZKC-tól, mint a Petőfi 200 program felvidéki lebonyolítójától kaptuk azt a lehetőséget, hogy tanulóinkkal szervezett, csoportos tanulmányi kirándulás keretében, a Petőfi-emlékév alkalmából elzarándokolhatunk Kiskőrösre, a kis lakhoz, ahol a költőóriás 200 évvel ezelőtt, 1823. január 1-én látta meg a napvilágot.

Saját bőrünkön tapasztaltuk, hogy Kiskőrösön minden Petőfiről szól.

A szülői ház és az emlékmúzeum megtekintése mellett alkalmunk nyílt arra is, hogy megismerkedjünk az utcán elhelyezett 3D-s kiállítás anyagával, kipróbáljuk a 12 díszített, festett, verssel és QR-kóddal ellátott köpadon lévő interaktív játékokat, és átéljük azt a csodát, amit a János Vitéz Látogatóközpont labirintusa nyújtott.

A szülőházban történt tárlatvezetés után megnéztük azt az eredeti ágyat, amelyben a költő született, az édesapa ládáját, amelyre az „anyám tyúkja” rászállt, a család almáriumát, egy

hentesbárdot, amilyent annak idején Petrovics István is használt, és a költő keresztlevelének másolatát. Az emlékházban kialakított kiállításon sok új ismeretet szereztek a tanulók interaktív módon; megtanulták mi a sut, a pitvar, a búbos kemence.

A Petőfi Szülőház és Emlékmúzeum programja után a tanulók múzeumpedagógiai foglalkozása a János Vitéz Látogatóközpontban folytatódott.

A labirintusban a János vitéz egy-egy jelenetét élhették újra úgy, hogy maguk is részesei lettek a történeteknek.

Az átélt élményt nehéz szavakba önteni, mindenkinek ki kell próbálnia! Felnőttnek, gyereknek egyaránt óriási élményt nyújtott; fantasztikus lehetőség az elbeszélő költeményről tanultak elmélyítésére.

Este a szálláson közösen emlékeztünk meg Petőfi Sándorról – vetélkedőt szerveztünk a látottakból, hallottakból, átélt élményekből. A múzeumban és a látogatóközpontban szerzett ismeretekből kvízt állítottunk össze, amelyet a tanulók sikeresen oldottak meg. Az „eredményhirdetés” után mindenki felolvasta vagy elszavalta azt a Petőfi-verset, amelyet előzetes felkészülés alapján otthonról hozott magával. Néhány megzenésített költeményét is elénekeltünk.

Másnap reggeli után továbbutaztunk Kecskemétre a Katona József Múzeumba. A Cifra Palota épületében vettünk részt egy nagyszerű múzeumpedagógiai foglalkozáson. A Petőfi költészet a kortárs képző- és iparművészetben című kiállításhoz a Merinu Éva múzeumpedagógus által készített munkafüzetben dolgoztak a gyerekek nagy élvezettel. A kiállítótermekben képeket, képrészleteket, témaköröket kellett megkeresniük, és a megtalált alkotás matricáját a munkafüzet megfelelő feladatához ragasztaniuk. A másfél órás foglalkozás alatt mindenki nagy örömmel keresgélt, és azon igyekezett, hogy elsőnek töltsse ki a füzetecske feladatait és ragassza be a matricákat.

A finom ebéd után sétáltunk a városban, meghallgattuk a városháza harangjátékát, a vasúttalomásra menet pedig megálltunk Kodály Zoltán szülőházánál és emléktáblájánál.

Fáradtan, de rengeteg élménnyel és új információval gazdagodva indultunk haza. Köszönjük a lehetőséget a szövetségnek!

(Fotók: KMAI)

Pozsonyban élő magyar fényképész felvételei a budapesti pápalátogatásról

Forrás: PMKK/Felvidék.ma, 2023.05.03.

(Fotók: Süle Ágnes Katalin – Človek a Viera)

Süle Ágnes Katalin, a Pozsonyi Magyar Katolikus Közösség tagja akkreditált fényképészként volt jelen Ferenc pápa magyarországi útján. Az alábbiakban a pápalátogatás élményeiről, a fényképész szemszögéből szerzett tapasztalatairól kérdeztük.

Mi előzte meg a pápalátogatáson fényképészként való részvételét?

– Fotózással – főként portré, illetve termékfotók készítésével – már jó ideje foglalkozom, de a templomi szertartások fényképezésével Molnár Tamás atya révén kerültem kapcsolatba. Pozsonyi tartózkodásunk óta a Pozsonyi Magyar Katolikus Közösség tagjaként több alkalommal fotózhattam már a pozsonyi ferences templom gyönyörű épületében a magyar nyelvű szertartásokon Tamás atya felkérésére.

Pár hónappal ezelőtt részt vettem a cseh és szlovák keresztény fotósokból álló egyesület, a Človek a Viera workshopján és csatlakoztam hozzájuk. A pápalátogatás hírére hallva gyorsan megfogalmazódott bennem a vágy, hogy fotósként lehessen jelen ezen a fontos eseményen.

Tamás atya segítségével a sikeres akkreditációt követően aztán felgyorsultak az események. Már csütörtökön Budapestre utaztam, majd három eseményen, a Papp László Sportarénában, a pápai szentmisén és a reptéri búcsúztatáson fotóztam hivatalosan.

Milyen érzés volt képviselni Pozsonyt ily módon Ferenc pápa budapesti látogatásán?

– Felemelő érzés volt ilyen eseményen jelen lenni és fotózni. Igyekeztem szakmailag a lehető legjobban felkészülni és megfelelni a feladatnak. Pozsonyból érkezőként viseltem a sárga kendőt; és egyben a Človek a Vierát is képviseltem a helyszínen. Internetes felületeiken megjelenő képeimmel a szlovák és cseh közönséghez is eljutnak a pápalátogatásról készült fotóim.

Milyen érdekességet osztana meg fényképészként való részvételéről egy ilyen jelentős eseményen?

Minden eseményre órákkal előbb, a megadott időben kellett érkezni és a meghatározott belépőhelyen átvilágítást követően mehettünk be. Emlékezetes marad számomra, hogy a mise előtt a Parlament épületében tehattuk le a felszerelésünket és reggeli kávéval indultunk fotózni. A reptéren pedig hálát adtunk, hogy nem szakadt az eső a várakozás ideje alatt.

Kapott-e már valamilyen visszajelzést színvonalas munkájára?

– Többen gratuláltak az interneten megosztott fotókhoz – olyanok is, akik nem voltak jelen az eseményeken és a képeim által kicsit talán ők is átélhették azt a fantasztikus hangulatot, melyet a helyszínen megtapasztalhattam.

Ferenc pápa milyen üzenetét vitte haza erről a fontos találkozóról?

– Csodálatos volt látni és megérezni, ahogyan Ferenc pápa – idős kora ellenére – aktívan, empátikus figyelemmel, fáradhatatlan energiával fordult az emberekhez. Az Arénában a fiatalokhoz intézett közvetlen hangulatú beszéde különösen megérintett. A Szentatya mindenekelőtt megerősítette, hogy Isten mindig megbocsát. Aztán, amikor arról beszélt, hogy Jézus nem rombolja le, hanem kijavítja a tanítványok álmait, hogy miként valósítsák meg azokat, t.i. hogy nem mások kárára leszünk naggyá, hanem másokat szolgálva. „Tűzz ki magasabb célokat! Mondd csak nekem, van tehetséged? Jézus hisz benned, Ő tudja, hogyan hozza elő belőled a legjobbat. És mindig arra hív, hogy csapatjátékos legyél...” Ezek a gondolatok nagyon jó útravalóként szolgálnak saját, egyéni életemre vonatkozóan is.

Süle Ágnes Katalin csokorba gyűjtött felvételei megtekinthetők a világhálón (itt: <https://www.clovekaviera.sk/search?select-photos=21254&op=Hledat&switch=galleries&search-values=21254>), így is felidézve április utolsó napjainak felemelő légkörét.

Interjú: Pozsonyi Magyar Katolikus Közösség

Múltunk a reményünk, Krisztus a jövőnk!

Mihályi Molnár László (*Felvidék.ma*, 2023.05.01.)

Mindig felemelő érzés egy zarándokcsoporttal együtt utazni vagy gyalogolni, és aztán a nagy tömeggel, Isten népével együtt sóhajtván, lélegezve, imádkozva tudni, érezni, megtapasztalni, hogy nem vagyunk egyedül hitünkkel és vágyainkkal. Amikor például Krisztus földi helytartójának közelében lehetünk: akár a rozsnyói domboldalban a családdal és barátainkkal, a Szent Péter-bazilika előtt Rómában Bódva-völgyi zarándokokkal, a csíksomlyói nyeregben a szepsi búcsúsokkal vagy akár a Hősök terén az egyházi iskola diákjaival és tanáraival. Az elmúlt hét végén Budapest lüktetésével együtt dobogott a Kárpát-medence magyarságának és hívő népének szíve.

A lelkesedés azonban nem a pápának szólt, hanem annak, amit képvisel és közvetít: Isten ígéretének, vigasztaló szeretetének vagy útmutatásának. Mert szükségünk van rá ebben a nagy európai, közép-európai árvaházban: gonosz mostohák önkényének kiszolgáltatva.

Mégsem érezhetjük magunkat teljesen árvának, mert bár a nagyhatalmi gőg és önkény feldarabolta Szent István Országát, de a hitünket nem csonkíthatják ilyen emberi gyarlóságok.

Kimondhatjuk, hogy nem vagyunk árvák, mert édesanyánk soha nem mondott le rólunk, és hazavárja elrabolt gyermekeit.

A hazatérés nem önmagától való, azt ki kell érdemelnünk: Istennek tetsző hűséggel, bizalommal, hittel és helytállással. Bátran, félelem nélkül, meg nem alkudva az elfajzásra csábító ajánlatokkal. Ebben ránk fér az útmutatás, biztatás és megerősítés, a belülről fakadó lelki megújulás.

Hiszem, hogy Ferenc pápa sem véletlenül látogatta meg immár negyedszer Mária Országát, a Szent Korona Országát, mert ebbe a feldarabolható, de feloszthatatlan egységbe Csíksomlyó éppúgy beletartozik, mint Kassa.

Ez volt ezer évig a keresztény Európa védőpajzsa, és most is az lehet ebben a szükségben, amikor tolvajok akarják elrabolni vagy idegen lelkű béresek, bérencek szétzülleszteni a Jó Pásztor nyáját, hogy ordas farkasok prédájává tegyék.

Nem mindegy tehát, hogy a gonosz mostohák vagy a szerető édesanyánk szavát tartjuk fontosabbnak.

80

Oriskó Norbert

NYOLCVAN ÉVE SZÜLETETT
KÓBOR JÁNOS

AZ ÁLOMCSAPAT ÚTJÁN

FELVIDÉKI FŐHAJTÁS
AZ OMEGA
ÉLETMŰVÉ ELŐTT

A 80 oldalas emlékkötet
a FELVIDÉKI MAGYAROK
2023. május 17-i számában
jelent meg.

*A szerző köszönetet mond az emlékkötet összes munkatársának,
a dunaszerdahelyi előKONCERT irodának (az általuk szervezett
Omega-koncertek előtti sajtótájékoztatókra való meghívásért).
És nagy-nagy köszönet minden „omegásnak”, legyen szó zenésről,
csapattársról, rajongóról, segítőről vagy a tisztelt Olvasóról.*

© Oriskó Norbert, 2023

A kötet megjelent a Felvidéki Magyarok elektronikus folyóirat
2023. május 17-én megjelent számának mellékleteként is.

Oriskó Norbert

Nyolcvan éve született Kóbor János

AZ ÁLOMCSAPAT ÚTJÁN

Felvidéki főhajtás az Omega életműve előtt

2023

Fotó: Fortepan / Urbán Tamás

Kóbor János és a többiek

Ezt a történetet is végig kell mondani egyszer. Két olyan generációról szól, akik a huszadik század negyvenes-ötvenes-hatvanas éveiben születtek, s akik számára akkor úgy tűnt, szomorú, szürke létet mért ki a sors. Tanúként mondom ezt, hiszen magam is ama kor gyermeke vagyok.

Emlékszem az akkori történések nagy részére, az akkori életérzésekre, szüleink, nagyszüleink meghatározó mondataira, tanítóink, barátaink óvatos megnyilvánulásaira. Nincs ezen mit csodálkozni, kemény diktatúrában éltünk, a később születettek számára mindez talán érthetetlen is – de ettől függetlenül igaz. Félelmekkel teli, szürke, reménytelen évek voltak a múlt évszázad ötvenes éve. Ez nem politikai vagy történelmi meghatározás, ez volt a valóság. A szüleim – mint minden felnőtt a faluban – havonta jártak a kultúrházba gázálarc, vegyvédelmi ruházat használatát gyakorolni. Gyerekként ijedten néztük őket a műanyag álarcokban, tényleg ijesztő képet is mutattak. Mindez nem a fantázia szüleménye – a világ mindkét része keményen készült egy atomháborúra, s az eme tényből fakadó frusztráció rátelepedett az emberek mindennapjaira. Bizonytalanság volt a lelkükben, amelyet nem voltak képesek feloldani a pártfunkcionáriusok és a médiák által naponta vastagon szórt ideológiai maszlagok. A hosszabb hajviselet akkor komoly lázadást jelentett, iskolában, intézményekben határozottan tiltották, a rendőrök gyakran büntették a renitenskedőket azzal is, hogy erőszakkal lenyírták a hajukat. Farmerről akkor még csak álmodozni lehetett – mármint azoknak, akik hallgatták a Szabad Európa Rádiót, s abból megtudták, hogy létezik ilyen ruházat – mert a hivatalos csatornák erről nem szóltak, később pedig, amikor már nem lehetett mindezt elhallgatni, akkor kapitalista csökevénynek aposztrofálták őket. Csakúgy, mint a Coca-Colát, amellyel a ronda lelkű kapitalisták mérgezik a fiatalokat, hogy szelíd, kiszolgáltatott,

a kapitalisták érdekei szerint viselkedő ember-roncsokká váljanak. Utólag is érdekes tudatosítani, hogy minél inkább tiltották ezeket a híreket, azok annál erőteljesebben szóródtak szét a társadalomban, s a fiatalokban csak fokozták az irántuk érzett vágyat. Emlékszem, magam is milyen boldog voltam, amikor a hatvanas évek elején megkaptam az első tranzisztoros rádiómat. A barátaimmal esténként elvonultunk, és a Luxemburg Rádiót hallgattuk, ott közvetítették a szabad világ legújabb beatszerzeményeit.

A rendszer persze ellenséget látott – és igyekezett láttatni – mindebben, amit nem ők eszeltek ki. Ők azt szerették volna, ha reggeltől estig kommunista töltetű, bugyuta csasztuskákat éneklünk, s a marxista kiadványokat bújjuk. S aki ehhez nem vágott jó képet, azt a rendszer büntette. Minden polgárról káderlapot vezettek, ahová a kommunista vezetők beírták az adott személy minden vélt vagy valós elhajlását. Rólam is születtek bejegyzések: így történt, hogy 1975-ben, három héttel az írásbeli érettségi előtt behívatott a gimnázium igazgatója, és azt mondta, édesapám és édesanyám – és a saját – viselkedésem miatt olyan a káderlapom, hogy azzal egyetlen szlovák egyetemre vagy főiskolára sem vesznek fel. Ennek „köszönhetően” végeztem cseh egyetemet. Apám „bűne” egyébként az volt, hogy a magyar hadsereg volt katonájaként 2 év hét hónapot húzott le szovjet hadifogságban, s ott a saját bőrén tapasztalta meg, hogyan működik a valóságban a kommunista rendszer. Miután a hadifogságból hazajött, azonnal elvitték a Szudétavidékre, ott is lehúzott közel 5 évet. Csoda, hogy nem volt a rendszer híve?

Édesanyám mélyen hívő asszony volt, rendszeres templomba járó, akkoriban ez is komoly bűnnek számított. A plébános úr is gyakori vendég volt nálunk, mint a tanító úr is. Ők elvileg az ideológiai spirál két végén kellett volna, hogy tanyázzanak, de komoly személyes szimpátiájuk – és a kártyához, illetve az ahhoz elválaszthatatlanul hozzátartozó vörösborhoz való kölcsönös vonzódásuk – a barátságig sodorta őket. A legszebb mondat, amit marxizmus-leninizmus órán hallhattunk a tanító elvtárstól, az alábbi volt: „A

marxizmus azt tanítja, hogy nincs Isten. De kérdezzétek meg erről a plébános urat is.”

Mindezt azért írom le, hogy láttassam, innen indult el egy szubkultúra az ötvenes évek végén, illetve a hatvanas évek elején: a rock and roll, illetve később a beatzene, amely nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az emberek lelke az egész világon megemelkedjen, kinyúljon az ötvenes évek posványából, és emelkedettebb célok felé nyújtózzon. Ebből alakultak ki a hatvanas évek szabadságmozgalmai, ez is hozzájárult ahhoz, hogy végleg széthullott a gyarmati világ, s Csehszlovákiában ez vezetett el a hatvannyolcas erjedéshez is.

Szeretném hangsúlyozni, hogy a szerzők és előadók részéről persze ez nem volt tudatos cél: ők jó zenét akartak csinálni, a lelkekben feszülő tehetséget akarták megmutatni. De a hatása az emberekre az volt, amit fentebb leírtam – s az is igaz, hogy mindez nem volt hibátlan és veszélyektől mentes folyamat: a politika ebbe is megpróbált belekavarni ott, ahol lehetett. De ettől függetlenül friss levegő áramlott az emberek lelkeibe, s ez komolyan megváltoztatta a világot. A vietnami háborút befejezték, és a hetvenes évek közepén elkezdődött egy enyhülési folyamat. Számomra egyértelmű, hogy ehhez a beatkorszak szellemi kisugárzása is hozzájárult. Több milliárd ember életérzése változott meg, s a történet az 1989–91 körüli időszakba torkollott, amely a szabadság lehetőségét adta meg több százmillió embernek.

Tavaly Budapesten részt vettem egy találkozón, ahol a beatzene magyarországi kialakulásáról volt szó. A beszélgetés végén elmondtam röviden a fenti szöveget az előadónak. Ő rám nézett, és azt mondta: ők nem is tudatosítják ilyen mélyen eme szubkultúra társadalmi hatásait.

Persze, ismételten szeretném hangsúlyozni, hogy a zene legfontosabb hozadéka az, mit vált ki az ember lelkében. Ám hallgassuk csak meg újból a hatvanas évek dalait: az útkeresés mellett az öröm, a dinamika, a szabadság érzése az, amit sugároznak. És időtállóbbak, mint bármi más abból a korból. Hangsúlyozom: mindezt ők

sem így éltek meg akkoriban, nem valamiféle világmegváltó-történelemformáló ihlettől hajtva írták dalaikat. Csak tették a dolgukat, a belső közlésvágy hajtotta őket. A dalok azután éltek a maguk életét, és formálták az emberek lelkeit.

A Magyarország közigazgatási határain kívül élő magyaroknak, azaz nekünk is sokat adtak. Emlékszem, mi, akkori fiatalok is mélyebben benne éltünk a magyar szellemi kisugárzásban. Illés-Omega-Metró szurkolókként püföltük egymást, s a fociban is magyar csapatoknak szurkoltunk. Volt osztálytársaimmal találkozva ma is fel tudjuk mondani a Vasas-Honvéd-Fradi-Dózsa egy-egy nagy csapatának névsorát, fel-felidézünk egy-egy emlékezetes meccset. Mentálisan mindez a magyar világhoz vonzott bennünket – s ez jó volt. Máig érdekes emlékem a nyolcvanas évekből, amikor a zselízi magyar gimnázium neves igazgatója kifakadt egy szégyenletes magyar futballteljesítmény után: még ezek a strici focisták is elárulnak bennünket! Az örvény felé sodródó ember a szalmaszálba is kapaszkodik, s az idős pedagógus jól látta, hogy a példák mennyire fontosak a fiatalok életében is. Megint csak meg kell állapítanunk: az omegások, Szörényi és Bródy, Presser és Adamis Anna, Zorán és Dusán, Koncz Zsuzsa, Kovács Kati, Zalutnay Cini és a többiek hatása legalább olyan fontos, mint bármely politikus, tudós vagy sportoló teljesítménye abból a korból. Máig tisztelettel nézünk fel rájuk.

Persze, a kor, a történelem, a politika őket is próbára tette, ez is a történet szerves része. De túléltek a hullámvölgyeket is, a legtöbben meg tudtak újulni, s teljesítményük előtt a korrekt értékelő ma is csak kalapot emelhet.

És most itt áll előttünk – egy jubileum okán is – Kóbor és az Omega. A kiemelt társaságban is – más oldalról is – példaként. Nem csupán a zenéjük, hanem egymás iránti tiszteletük miatt is. Mivel az együttes tagjai példa értékűen összetartottak – együtt keresvén az új utakat is –, fenn tudtak maradni, együtt tudtak maradni a végsőig. A megkeresett pénz jelentős részét is visszafor-

gatták a közös vállalkozásukba, megteremtve ezzel a lehetőségeket a hangzás- és látványbeli kiugrásokra. Ezen a téren is kiemelkedőt nyújtottak évtizedeken keresztül, s tapasztalatból tudom, hogy a csapatban Kóbor János vezető szerepe mindig is meghatározó volt.

A hatvanas évektől kezdve legalább négyszer meg tudtak újulni zeneileg is, korszakaik új utak lehetséges pilléreit jelentették, s így nem csoda, hogy a magyar rockzene nemzetközi téren is legismertebb és legelismertebb képviselőivé váltak. Nagyon meg kell köszönnünk a sorsnak, hogy magyarnak születtek, s ezáltal a magyar rockzenét emelték olyan nemzetközi magasságokba, amely egyenrangú volt a bázis angolszász versenytársak szintjével. Az Omega világmárkává vált annak ellenére, hogy az akkori társadalmi rendszer komolyan igyekezett fékezni kibontakozásukat.

Valamilyen „tehetségvírus” a múlt század hatvanas-hetvenes éveiben egyébként is belenghette a Kárpát-medencét, mert itt nagyon sok, nemzetközi mércével mérhető zenekar, szerző és énekes termelt. Amit a magyar könnyűzenei szubkultúra a hőskorszakban alkotott, az méltán tekinthető világszínvonalúnak, s csak örülhetünk, hogy a modern technikának köszönhetően léteznek hanghordozók, amelyek örökre megőrzik nekünk ezt a kincset. A dal-lamaik, szövegeik értéket hordoztak-hordoznak máig, s létrejöttük idején nagyban hozzájárultak a volt szocialista rendszer szürke hétköznapijainak színesebbé tételéhez, s ezzel az akkori társadalmi bigottság lazításához, a rendszer korlátainak szétzilálásához.

Amit produkáltak, jóval több volt, mint zene. Az életérzés, amelyet ezek a dalok kisugároztak, a szabadság felé lódította a lelkeket, s a sok konfliktus ellenére, amelyeket okoztak, az esetek többségében a felszabadulás erejével hatottak. Mert okoztak konfliktusokat is, ezt ne tagadjuk, s a konfliktusok nem csak ideológiaiak voltak, hanem generációs jellegűek is, családokon belül is. De nekem meggyőződésem, hogy ez a zene és annak lelki hatásai nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy Magyarország a nyolcvanas évek második felére a szabadság rikkancsává vált a régióban. Ezen a ponton talán

figyelembe lehet venni azt a tényt is, hogy a cseh, a szlovák, a kelet-német és a balkáni országokban akkor dívó populáris zene sokkal kommerszebb, „nyálasabb”, édeskésebb volt, teljesen alkalmatlan a lázadás szítására. Egyedül a lengyel zene bizonyos áramlatai hasonlíthatóak össze a magyar beatzene színvonalával, bár a lengyel társadalomban a meghatározó erő mégiscsak a vallásosság volt. A változó világ tehát a világérzés változásainak új kihívásait generálta a lelkekben, ám a válaszok műves kimunkálásához nagyon kellett a tehetség. Nincs még egy olyan nemzet a kontinentális Európában, amely az Illés-Omega-Metró klasszikus hármasa után zenekarok, szerzők és énekesek olyan minőségi kavalkádját tudta volna felvonultatni, mint mi, magyarok. Éltetve a reményt az emberi lelkekben, hogy létezhet egy jobb, szabadabb, értelmesebb világ, eljöhet egyszer egy színesebb, felemelőbb, teljesebb emberi lét.

Még valamire megtanított bennünket az Omega. Soha nem gondoltam volna a hatvanas-hetvenes években, hogy az együttes 2021-ben hivatalosan is arra kér majd mindenkit, hogy imádkozzon a súlyosan beteg Kóbor Jánosért. A lázadás, a korlátlan szabadság szellemét hirdető zenekar érett korára porba hullott Isten előtt. Úgy látszik, valami van a lelkünk mélyén, valami nagyon mély bizonytalanság, amely akkor, amikor földi erőink végét érezzük, arra ösztökél bennünket, hogy felemeljük a lelkünket, tekintetünket, s a vélt-valós földön túli hatalomhoz fohászkodjunk. Ez valahol talán az emberi léleknek a fizikai érzékelhetőség fölötti kapcsolatairól, sejtéseiről is árulkodik.

Kedves János, kedves omegások, nagyon sok, amit Tőled, Tőletek kaptunk. Azzal, ahogy kiteljesítettétek magatokat, egész világunkat tágitottátok, a lelkeinket emeltétek fel. Köszönet érte!

Csáky Pál

Csillagok útján

(Megjelent 2023. május 17-én a Felvidék.ma hírportálon)

1943. május 17-én született Budapesten Kóbor János, az Omega együttes frontembere, énekese.

Ha az ember azt hallja, Omega, van, akinek a görög ábécé utolsó betűje jut eszébe, van, akinek egy svájci óramárka, a legtöbb magyar embernek azonban egy zenekar, amely valójában a zenénél sokkal többet jelent.

Mit például?

A szabadság érzetét, akiket hallva már a rendszerváltozás előtt is úgy tűnt, nem csak a határok omlanak le, hanem elérhető közelségbe kerül a megismerhetetlennek tűnő világegyetem.

Van, akinek a mintegy húsz lemeznyi dalt, köztük pl. a Régi csibészek, a Gyöngyhajú lány, az Én elmegyek, az Addig élj!, a Napot hoztam, csillagot, a Csillagok útján, az Égi vándor, az Ezüst eső, a Fekete pillangó, Az egy életre szó, az Egy új nap a teremtsében c. alkotásokat.

A csapatmunka sikerét, hiszen az Omega mintegy 60 évéből több mint 40 évig ugyanaz az ötfogat jelentette a csapatot. Ábécé sorrendben: Benkő László, Kóbor János, Mihály Tamás, Molnár György, Debreczeni Ferenc. Ők azok, akik 2013-ban az Omega tagjaiként Kossuth-díjat kaptak. És persze nem baj (sőt), ha közben az Omega további kiváló zenészeire is gondolunk.

Van, akinek egy koncertet, van, akinek tízet, százat a több ezer fellépés közül. Van, akinek a Hősök tere, van, akinek a Kisstadion, van, akinek a Népstadion, van, akinek a Papp László Sportaréna jut eszébe először. Vagy valami más. Akár egy templom.

Van, akinek az örömet, a mosolyt, ha felcsendül egy általa szeretett dal.

Van, akinek az utazást és az azzal kapcsolatos élményeket.

Van, akinek a példát, hogy nem kell búcsúzni azoktól, akiket szeretünk (ők sosem adtak búcsúkoncertet).

Van, akinek a reményt, van, akinek a hitet, és még folytathatnánk az emberi érzések sokaságával.

Ennek a csapatnak, ennek az intézménynek, ennek a fogalomnak lett ikonikus alakja a sokak által Meckynek nevezett Kóbor János. Az az ember, aki sportolónak készült, építésmérnöki diplomát szerzett, mégis az Omega lett az élete.

Nem sajátította azt ki, mégis az Omegát hallván ő is megjelenik előttünk. Vagy ha ma megtekintjük a Gyöngyhajú lány balladája c. musicalt. Vagy ha a csillagokat nézzük. Ahol 2021. december 6-a óta a Csillagok útján járhat, alig több mint egy évvel Benkő Lászlót és Mihály Tamást követve.

Az életmű marad, vigyázzunk rá!

Ez a felvétel még az Omega 2011-es nyitriai koncertjén készült. Mihály Tamás, Kóbor János és Benkő László már a „Csillagok útját” járják.

A hetvenes évek magyar slágerlistái az Ifjúsági Magazinban

Vajon mi az, ami a zene műfajában szövegkörnyezetben is érzékelhető egy olyan gazdag életművet, mint amilyen az Omegáé? Erre minden bizonnyal hatásosabbak a képet és zenét egyaránt megmutatni képes videófelvevételek.

Talán a dalok felelevenítése a slágerlistákkal. Erre teszünk próbálkozást, mégpedig az Ifjúsági Magazin (IM) havilapban megjelent slágerek visszapergetésével. Ugyanakkor tudatosítanunk kell több dolgot is:

- Más médiákban is voltak más slágerlisták, és mindegyiket lehet akár vitatni is. Az Ifjúsági Magazin elsősorban a fiatalok kedvenceire mutat rá. A cikk szerzőjeként én abban az időben szintén az Ifjúsági Magazin listáját figyeltem. Más generációknak nyilván más slágerek voltak a kedvencei.
- Az Omega második lemeze még 1969-ben jött ki, a dalok 1970-ben is megjelentek a slágerlistákon. Ugyanez érvényes az Illésék 1969-es lemezére is.
- Az Omega bizonyára nem a slágerlistán való majdani szereplésük szerint alkotta a dalait (természetesen vannak mások is, akikről ez elmondható).
- A rendszerváltozás előtti időkről beszélünk, így az akkori „szabályok” is hatással lehettek a slágerlisták alakulására, hiszen egyrészt cenzúra is létezett, másrészt az akkori állam kezében összpontosult az egész hanglezkiadás is.

Nem vitás, a hetvenes évek nagy siker az Omega történetében, 1970 és 1979 között hét nagylemezt adtak ki. És rögtön az évtized elején történt egy nagy változás az Omega életében, 1971-ben az akkori csapatból hárman távoztak (Laux József és Presser Gábor a Locomotív GT-ben folytatták, ahová szövegíróként Adamis Anna

is velük tartott), és ugyanakkor felállt az az Omega-csapat, amely több mint négy évtizedig azonos összeállításban létezett: Benkő László, Debreczeni Ferenc, Kóbor János, Mihály Tamás és Molnár György. Hogyan vették a kihívást, a slágerlisták böngészése is mutatja: nagyon eredményesen!

A tíz év alatt egy havilapban elvileg 120 slágerlistával számolhatnánk, de csak 98 volt a magyar számokra küldött „olvasói szavazatokból”, ugyanis 1971 és 74 között olyan időszak volt, amikor minden harmadik (később, 1973-tól már második) hónapban csak angol dalokra lehetett szavazni.

A következő összeállításban az Ifjúsági Magazin 1970–1979 közötti magyar slágerlistáinak az összes éllovas dala szerepel, így jól látni, milyen „dalkörnyezetben” születtek többek között a nagy Omega-slágerek is. Több mint 50 év távlatából érdekes lehet azt is mindenkinek saját magának eldöntenie, hogy az elröppent fél évszázad egy-egy dalnál mennyire érezte az idő vasfogát.

Minden bizonnyal sokan vagyunk, akik úgy gondoljuk, érdekes lenne a teljes slágerlistákat áttekinteni, hiszen azok bármelyik szereplője, előadója komoly elismerést érdemel. Erre azonban talán az egész 80 oldalasra tervezett kötet terjedelme kevés volna, ez most valójában az Omega-életmű előtti főhajtás.

Az Ifjúsági Magazinban az 1970-es években közzétett slágerlisták éllovasainak az áttekintése után megállapíthatjuk:

— A 98 slágerlistán összességében természetesen jóval kevesebb dal van 98-nál, hiszen gyakori jelenség, hogy egy-egy dal több hónapig tartotta az első helyét. Összesen 65 különböző dalról van szó. Itt a leghosszabb időt az Illés Kégli-dala mondhatja magának, amely hétszer szerepelt az első helyen, ráadásul úgy, hogy az Illés egy korábbi dalát, az ötször vezető Menekülést váltotta.

— Az együttesek jóval többször vezették a slágerlistát, mint az énekesek. Ez az arány 78 : 20.

— Az IM-slágerlistát 1970 januárja és 1979 decembere között az Omega 19, az Illés 15, a Píramis 12, Koncz Zsuzsa, illetve a Locomo-

tív GT 9–9, a Fonográf 6, a Bergendy 4, a Generál, Kovács Kati, Máté Péter, Zorán 3–3, az Apostol, a Gemini, a Skorpió 2–2 alkalommal vezették. Állt az élen a Color, a Corvina, Ihász Gábor, a Neoton és a Kócbabák, a V' Moto Rock és Zalatnay Sarolta is. A slágerlisták éllvasai között tehát 20 különböző előadó, 14 együttes, illetve 6 énekes (az utóbbiaknál három hölgy és három férfiú) nevét találjuk.

Jó böngészést mindenkinek!

- 1970 januárjában és februárjában (azaz kétszer) az Omega Tíz-ezer lépés (szerzők: Presser Gábor-Adamis Anna) című dala vezet-te az IM slágerlistáját.

- 1970 márciusától májusáig (azaz háromszor) az Omega Gyöngy-hajú lány (Presser-Adamis) c. szerzeménye volt az első helyen.

- 1970 júniusától novemberéig (összesen ötször) az Illés Mene-külés (Szörényi Levente-Bródy János) dala volt az élen.

- 1970 decemberétől 1971 júniusáig (azaz hétszer) az Illés Kégl-i dal c. szerzeménye vezetett.

- 1971 júliusától szeptemberéig (összesen háromszor) Koncz Zsuzsa Ne sírj, kedvesem (Tolcsvay László-Tolcsvay Béla) c. dala volt az élen.

1971 októbere és 1972 decembere között csak háromhavonta volt magyar slágerlistája az Ifjúsági Magazinnak. A következő éllvasok listája:

- 1971 decembere: Illés - Good bye, London (Szörényi-Bródy)
- 1972 márciusa: Omega - Hűtlen barátok (Mihály-Kóbor)
- 1972 június: Koncz Zsuzsa - Napfény (Illés-Bródy)
- 1972 szeptembere: Omega - Törékeny lendület (Molnár-Kóbor-Sülyi)

- 1972 decembere: Koncz Zsuzsa - Egy év elmúlt (Illés-Bródy)

1973-ban minden második hónapban volt magyar slágerlista az Ifjúsági Magazinban, amelynek vezető dalai:

- 1973 februárja: Kovács Kati - Várj még! (Koncz Tibor-Szteva-novity D.)

1973 áprilisában az Ifjúsági Magazin slágerlistájának „dobogósai”
(Fotó: részlet a lap slágerlistájából)

- 1973 áprilisa: Omega - Varázslatos nehéz kő (Omega-Sülyi)
- 1973 júniusa: Locomotív GT - Ringasd el magad (Presser-Adamis)
- 1973 augusztusa: Omega - A hazug lány (Mihály-Kóbor)
- 1973 októbere: Koncz Zsuzsa - Karolj át (Szörényi-Bródy)
- 1973 decembere: Omega - Ébredés (Mihály-Kóbor-Sülyi)
- 1974 februárja: Koncz Zsuzsa - Jelbeszéd (Illés-Bródy)
- 1974 áprilisa: Zalatnay Sarolta - Elszáll a dal (Schöck-S.Nagy)
- 1974 júniusa: Omega - Van, aki nyugtalan (Mihály-Kóbor-Sülyi)

Az Ifjúsági Magazin néhány hónap múlva visszatért a havonta megjelenő saját magyar slágerlistáinak a közléséhez, és ez a továbbiakban már így is maradt. Első helyen álltak:

- 1974 októbere: Bergendy - Szellemvasút (Latzin-Demjén)
- 1974 novemberétől 1975 januárjáig (azaz összesen háromszor): Omega - Nem tudom a neved (Mihály-Kóbor-Sülyi)
- 1975 februárja: Gemini - Néked csak egy idegen (Papp-Huszár)

- 1975 márciusa: Koncz Zsuzsa - Gyerekjátékok (Szörényi-Bródy)
- 1975 áprilisa: Bergendy - Soha, soha nem múlhat el (Latzin-Demjén)
- 1975 májusa és júniusa (azaz kétszer): Apostol - Nehéz a boldogságtól búcsút venni (Németh-Szenes)
- 1975 júliusa és augusztusa (tehát kétszer): Generál - Lopom a napot (Novai-Miklós)
- 1975 szeptembere: Omega - Az égben lebegők csarnoka (Molnár-Kóbor-Sülyi)
- 1975 októbere: Máté Péter - Elmegyek (Máté-S.Nagy)
- 1975 novembere: Bergendy - Tükör (Demjén)
- 1975 decembere: Locomotív GT - Egy elfelejtett szó (Presser-Adamis)
- 1976 januárja és februárja (azaz kétszer): Locomotív GT - Neked írom a dalt (Presser)
- 1976 márciusa: Kovács Kati-Láttalak egy lánnyal (Koncz T.-Huszár)
- 1976 áprilisa és májusa (azaz kétszer): Fonográf - Az első sorban ült (Tolcsvay L.-Bródy)
- 1976 júniusa: Píramis - Becsület (Zádori-Som)
- 1976 júliusa: Kovács Kati - Hogyha elhagysz (Fáy-Bradányi)
- 1976 augusztusa: Koncz Zsuzsa - I Love You (Tolcsvay L.-Bródy)
- 1976 szeptembere: Máté Péter - Azért vannak a jóbarátok (Máté-S.Nagy)
- 1976 októbere: Bergendy - Automata szerelem (Demjén)
- 1976 novembere: Generál - A zenegép (Novai-Miklós)
- 1976 decembere: Neoton és a Kócbabák - Vándorének (Pásztor-Hatvani)
- 1977 januárja: Gemini - Téged várlak akkor is (Papp-Markó)
- 1977 februárja és márciusa (azaz kétszer): Locomotív GT - A Kicsi, a Nagy, az Arthur és az Indián (Presser-Adamis)

*1973 áprilisában az Ifjúsági Magazin slágerlistájának „dobogószai”
(Fotó: részlet a lap slágerlistájából)*

- 1977 áprilisa és májusa (azaz kétszer): Omega - Időrabló (Omega-Sülyi)
- 1977 júniusa: Piramis - Ha volna két életem (Som-Köves)
- 1977 júliusa: Zorán - Könyörgés (Presser-Adamis)
- 1977 augusztusa: Skorpió - Kelj fel, jóember (Frenreisz)
- 1977 szeptembere: Illés - Hogyha egyszer (Illés-Görgei)
- 1977 októbere: Corvina-Álmaidban (Szigeti-Soltész)
- 1977 novembere: Ihász Gábor-Múlnak a gyermekévek (Ihász-S.Nagy)
- 1977 decembere: Zorán - Nekem nem elég (Presser-Sztevanovity D.)
- 1978 januárja és februárja (azaz kétszer): Locomotív GT - Mindenki másképp csinálja (Presser-Sztevanovity D.)
- 1978 márciusa: Fonográf - Köszönöm, doktor úr (Tolcs-vay-Bródy)
- 1978 áprilisában, majd egy hónap megszakítással júniusban is (azaz kétszer): Piramis - Kívánj igazi ünnepet (Som-Horváth)
- 1978 májusa: Máté Péter - Boogie nosztalgia (Máté-Tardos)
- 1978 júliusa és augusztusa (azaz kétszer): Fonográf - 1978 (Szörényi-Bródy)

1978 szeptemberében az Ifjúsági Magazin slágerlistájának „dobogó-sai” (Fotó: részlet a lap slágerlistájából)

- 1978 szeptembere és októbere (azaz kétszer): Omega - Léna (Omega-Várszegi)
- 1978 novembere: Fonográf - Mosolyod vigasztal (Tolcs-vay-Bródy)
- 1978 decembere: V' Moto Rock - Száz lóerő (Demjén-Herpai)
- 1979 januárja: Color - Hárommilliárd év (Bokor T-Gulyás)
- 1979 februárja: Zorán - Romantika (Presser-Sztevanovity D.)
- 1979 márciusa: Locomotív GT - Mi lesz velem, ha kihullik a gitár... (Presser)
- 1979 áprilisa: Skorpió - Boszporusz partján (Skorpió-Németh G.-Gál F.)
- 1979 májusa és júniusa (azaz kétszer): Piramis - Túl nagyra nőttél (Som)
- 1979 júliusától októberig (azaz összesen négyszer): Piramis-Kóbor angyal (Závodi-Révész)
- 1979 novembere és decembere (azaz kétszer): Piramis-A dal (Som-Köves)

Lehet, hogy néha csak egy-egy szavazaton múltott az, hogy melyik dal volt az első helyen. A listavezetőknél az összes dalt felsoroltuk,

Omega-emlékkötet révén most még ezt a felsorolást megtoldjuk a további „dobogós” (azaz második és harmadik helyen elhelyezkedő) dalaikkal az említett slágerlistákról. Minden dalt csak egyszer említünk: 1970-ben: Az 1958-as boogi-woogi klubban (Presser-Adamis); 1971-ben: Olyan szépen mosolygott (Presser-Adamis), Ó, jöjj (Presser-Adamis), Sötét a város (Presser-Adamis); 1972-ben: Rég várt kedvesem (Mihály-Kóbor); 1978-ban: Metamorfózis I. (Omega-Sülyi), Légy erős (Omega-Várszegi); 1979-ben: Bíbor hölgy (Omega-Várszegi), Gammapolis (Omega-Várszegi), Nyári éjek asszonya (Omega-Várszegi), Ezüst eső (Omega-Várszegi).

És megint elmondhatnánk: Lehet, hogy néha csak egy-egy szávon múltott a „dobogós” helyezés.

Megj. Az Omega együttesnél a szerzők esetében a lemezekén szereplő Benkő-Debreczeni-Kóbor-Mihály-Molnár felsorolás helyett az együttes neve van feltüntetve.

*1970, Molnár György, Kóbor János, Benkő László
Fotó: Fortepan / Szalay Zoltán*

„A határtalan szabadság híve vagyok”

(Balatoni beszélgetés a dunaszerdahelyi koncertre – ennek időpontja: 2004. szeptember 11. – készülő Omega együttes énekesével, Kóbor Jánossal. Megjelent a Szabad Újság 2004. augusztus 28-i számában.)

Nagyot változott a világ azóta, hogy negyvenkét(!) évvel ezelőtt (1962) Omega néven első ízben lépett a közönség elé két iskolás zenekarból összeállt együttes. Köztük volt Kóbor János is, akinek akkor még gitár lógott a vállán.

Telefonon történt egyeztetésünk után a Balaton partján találkozunk. „Tudod, áprilistól novemberig ez a főhadiszállásom” – mondja Kóbor János, az Omega énekes, aki itt hódol nagy szenvedélynek, a vitorlázásnak. Megjegyzésemre, hogy napjainkban inkább arról szólnak a hírek, hogy a sztárok a tengerpartokat részesítik előnyben egy „második otthon” létesítése céljából, nevetve így válaszolt: „Nézz körül, nincs ennél jobb!”

Balatonaligai beszélgetés Kóbor Jánossal

Az Omega pályafutása alatt 15 önálló magyar stúdiólemezt adott ki. Miért éppen a Gyöngyhajú lány maradt évtizedek óta a legnagyobb Omega-sláger?

– Csaknem minden nagy együttesnek van egy kiemelt száma, ami gyakorlatilag kihagyhatatlan, mert ellenkező esetben a közönség csalódott lenne a koncert végén. Annak idején a Gyöngyhajú lány ilyen telitalálatnak bizonyult, dallamát és szövegét tekintve egyaránt. Egyébként nekem is a kedvenc dalom, már csak azért is, mert hálás dolog énekelni, ugyanis általában a koncert végén hangzik fel, amikor már boldogan látom, hogy sok embernek sikerült szép estét szerezniük.

Hallhattuk már a cseh feldolgozását is. Kérték ehhez az Omega beleegyezését?

– A csehen kívül lengyel feldolgozást is hallottam már, de több zenekar magyarul is előadta. Más dalainkkal is volt már így, általában nem jellemző, hogy ehhez beleegyezésünket kérték volna, de ezt nem vesszük zokon, sőt, egyfajta elismerésnek tekintjük. Persze ha nagyon rosszul sikerül egy feldolgozás, annak nem örülünk, de sosem pereskedtünk senkivel. A Scorpions együttes által feldolgozott változatnak mi is nagyon örültünk.

Három évi szünet után léptek újra színpadra. Mennyiben más egy 2004-es Omega-koncert?

– Nagyban, hiszen 2001-ben nem önálló koncerten, hanem az Illéssel és a Metróval játszottunk, azt megelőzően pedig egyfelvonásos budapesti fellépéseink voltak a Népstadionban. Most egy turné részesei vagyunk, az országjárás szeptember 18-án, a budapesti Puskás Stadionban fejeződik be, és ez elé ékelődik be ez az egy héttel korábbi dunaszerdahelyi fellépés. Nagyon örülünk neki, mert csaknem húsz év után adunk koncertet Magyarország határain túl.

Az Omegára mindig jellemző volt, hogy nagy hangsúlyt helyezett a koncert látványvilágára és a koreográfiájára. Így lesz ez Dunaszerdahelyen is? Kérdem ezt azért, mert már több magyarországi sztár okozott csalódást a felvidékieknek azzal, hogy nem teljes felállással és play-back előadással lépett fel nálunk.

– Ez utóbbi teljesen kizárt, tulajdonképpen kapóra is jött, hogy az előKONCERT felkeresett bennünket, mert olyan körülményeket tud biztosítani a DAC-pályán esedékes koncertünkhöz, hogy azt teljesen nyugodtan nevezhetjük a budapesti koncertünk főpróbájának is. A két koncert anyaga gyakorlatilag azonos lesz, nagy teljesítményű hang- és fénytechnikával érkezünk. Lesz hátsó kivetítő is, hogy a távolabb ülők is jól láthassák a színpadot, és ez különböző hangulati elemek (például archív felvételek) felvonultatására is lehetőséget ad. Az Omega-hagyományokhoz hű produkció lesz a Felvidéken. A szervezés, illetve a tervezés ugyan még folyamatban van, de nagyságrendben minden bizonnyal felül fogja múlni azokat a nyár eleji koncertjeinket, melyeket Magyarország vidéki városai-ban adtunk, már csak azért is, mert egy stadion jóval több lehetőséget kínál egy előadás kivitelezésére, mint a fedett csarnokok. A pesti koncertünk színpada egy hétig épül majd, de a DAC-pályán is mintegy háromnapos munkára lesz szükség.

A budapesti koncert még mindig nem búcsúkoncert?

– Nem, legalábbis biztos nem azzal a tudattal megyünk fel a színpadra, hogy utoljára játszunk. Nem tudhatjuk, mit hoz a jövő, semmi sincs kizárva. Sőt, Németországból, Hollandiából, Svájc-ból, Csehországból, Romániából és Lengyelországból is vannak meghívásaink, amelyeknek szívesen eleget tennénk. Jövőre még egy külföldi turné is megvalósulhat.

Felcsendül majd új, eddig sosem hallott Omega-dal is?

– Van rá esély, de nem tudom megígérni. Mindannyian azon vagyunk, hogy így legyen, de az idő kényszerítő körülmény. Ha el-

készül az új dal, annak igazán átütősnak, „omegásnak” kell lennie, hogy azt előadjuk.

Presser Gábor miért nem vesz részt az idei turnén?

– Úgy gondolom, ez a kérdés kissé túlmedializált. 1971-ben Presserék teljesen más irányba mozdultak el. Az Omega egyik fele maradt, a másik pedig létrehozta a Locomotív GT-t. A világon sehol sem természetes, hogy

aki egyszer elhagyott egy együttest, azt rendre visszahívják, hacsak nem véglegesen jön vissza. Mi ennek ellenére kezdeményeztük, hogy olyan Omega-koncerteken, amelyek már jó húsz évvel a szétválásunk után voltak, szívesen láttuk őt a színpadunkon. Először 1980-ban hívtuk meg őt az LGT-Omega-Beatrice hármas koncertre, 1987-ben is ott volt a 25 éves jubileumi koncertünkön, 1994-ben és 1999-ben is a Népstadionban. Egyébként annak a kérdésnek az eldöntése, hogy ő játsszon-e, gyakran nem a mi hatáskörünkbe tartozik, nem egyszerű a más és más kötődések, szerződések összehangolása sem, ugyanakkor természetesen anyagi vonzata is van a dolognak.

Térjünk vissza a múltba. Amikor berobbantatok a világ zenei életébe, még erősen le volt húzva az úgynevezett vasfüggöny, amely bizonyára akadályozta sikeres kibontakozásotokat. Miért maradtatok mégis Magyarországon? Utólag nem érzitek úgy, hogy elszalasztottatok egy-egy nagy lehetőséget?

– Ha mi a hatvanas vagy a hetvenes években külföldön maradunk, az gyakorlatilag azt jelentette volna, hogy többet nem jö-

hetünk vissza a szülőföldünkre. Vagy ha mégis, akkor a börtönt kockáztatnánk meg, nem is beszélve a családtagok valószínű meghurcoltatásáról. Mindezt tudatosítva nem is foglalkoztunk ennek az akkor még „drasztikusnak” tekinthető lépésnek a megtételéről. Még a nyolcvanas években sem, pedig akkor már puhult a két rendszer közötti feszültség, és talán valóban helyesebb lett volna áttenni az ideiglenes székhelyünket Németországba. A nemzetközi megítélésünkön biztos javított volna. Végül is a Scorpions is akkor futott be, akikkel teljesen azonos szintről indultunk, és úgy gondolom, ahová ők elértek, oda mi is eljuthattunk volna. De nem bánom, hiszen azért ez sem kis dolog, ami itthon összejött.

A hidegháborús időszakban a nyugati világban elért sikereiteket nem fogadták rosszállóan az akkor még szocialista Magyarországon?

– Abból, hogy kint sikeresek voltunk, nem volt bajunk, arra azért nagyon vigyáztak, hogy a kinti sikerek ne hogy túlnőjék az itthoniakat. Amikor Angliában felvettek velünk egy lemezt, azon nyomban a Magyar Hanglezgyártó Vállalat is eldöntötte, hogy itthon is kell Omega-lemezt kiadni. És így született meg az első itthoni lemezünk – ez még akkor volt, amikor Nyugaton még egy magyar együttesnek sem volt önálló albuma.

Volt arra példa, hogy a cenzúra áldozatává esett egy-egy dalotok?

– Hogyne, viszont ez nem volt túlságosan jellemző. Mi nem írtunk olyan szövegeket, amelyek nyílt politizálásnak, vagy a rendszer elleni uszításnak tekinthetők, dalainkból inkább a szabadság utáni vágy szól. De azért mégis voltak olyan sorok, mondatok, szófordulatok, amelyekre az akkori cenzúra nem adott engedélyt. Az ilyen számokat vagy teljesen át kellett dolgozni, vagy nem jelenthetett meg úgy, ahogy eredetileg megírtuk. Nem kerülhetett fel a nagylemezünkre például a Kétszáz évvel az utolsó háború után számunk sem.

Ritka jelenség, hogy öt ember ennyi év után is egy csapatot alkotson. Ha visszaemlékszünk, legnagyobb sikereitek idején olyan sikeres együttesek is zenéltek, mint az Illés, Metró, Locomotív GT, Piramis, Metró és még folytathatnánk. Mi a titka, hogy az elmúlt évtizedek sem tudták „kikezdeni” az Omegát?

– Azt, hogy más zenekarok miért estek szét, illetve fejezték be a közös zenélést, nem tudom, és istenigazából nem is érdekel. Az Omegát öt teljesen különböző ember alkotja, akiknek a zenekari életén kívül nem igen futnak össze az útjaik, de amikor az Omegáról van szó, akkor „borzasztóan” együtt van a csapat, senki sem akar „vezéresdit” játszani, hanem az „Egy mindenkiért – mindenki egyért” elv dominál.

Mi a különbség a Ti kezdeti időszakotok és a jelen között a fiatal tehetségek érvényesülése terén?

– Amikor mi kezdtük ezt a szakmát, ennek még semmilyen hátteripara nem volt. Nem voltak menedzserek, producerek, tanácsadók, rendező cégek és kiadók sokasága. Volt egy állami lemezkiadó, és az döntött arról, hogy kinek lehet lemeze. Természetesen ehhez az is kellett, hogy a lemezt el is tudja majd adni. Mi teljesen amatőr diákzenészekként indultunk, eleinte csak a saját magunk szórakoztatására. Ez ma is több helyen így van, de a mai fiatalok kibontakozási lehetőségei sokkal nagyobbak, nekik azonban már nincs annyira a saját kezükben a pályájuk irányítása, és ezért már nem lesznek szívósak, mindenképpen győzni akarók.

Ha nem az Omegát, akkor melyik magyar együttes dalait teszed fel, ha zenét akarsz hallgatni?

– Ma már szinte egyiket sem, és ebbe beleértem azt is, hogy a mi számainkat pedig végképp nem szeretem hallgatni, mert utólag az emberben mindig felmerül, hogy ezt vagy azt jobban, másképp kellett volna csinálni. Ez egyre jobban érvényes lesz a külföldi zenére is, valahogy az U2 együttesnél leragadtam, pedig valamikor

nagyon odafigyeltem az éppen aktuális trendekre.

Mit csinál ma Kóbor János két Omega-koncert között?

– Megpróbálok teljesen szabad és független, semmi mással

nem foglalkozó ember lenni. De ha valami munkába fogok, akkor az általában a zene műfaja körül marad. Azt hiszem, építészmentőként már sosem fogok érvényesülni.

Hajkoronád szinte az Omega jelképévé vált. Negyven év alatt soha sem jutott eszedbe, hogy megválj tőle?

– Nem, és nem a zene miatt választottam a hosszú haját. Még mielőtt zenélni kezdtünk volna, nekem nagyon tetszettek a hatvanas évekbeli, főleg francia kalandfilmek. A három testőrnek, a lovagoknak, az apródoknak vállig érő hajuk volt, és belőlem a szabadságérzetet váltotta ki, amint láttam, hogy a hajuk lobog. Főleg a szocialista hatvanas években, amikor szinte kötelező elvárás volt a felnyírt frizura. Később, amikor a Rolling Stones-t először láttam koncertezni, már csak megerősödött bennem a vélemény, hogy ez az igazi.

Mi a véleményed az Európai Unió idén történt kibővítéséről?

– Nagy dolognak tartanám, ha ez az európai közösség előbb-utóbb valami az Egyesült Államokhoz hasonló formát öltene, amelyben már az emberi kapcsolatok, sorsok alakulásánál nem lesz lényeges, hogy ki milyen történelmi határok között él. Úgy látom, ennek van esélye, bár lehet, hogy még több évtizedig is eltart ez a folyamat. Én mindig a határtalan és a teljesen korlátlan szabadság-

nak az abszolút híve voltam. Most, amikor átmentünk a dunaszerdahelyi koncertet megbeszélni, úgy éreztem, hogy gyakorlatilag tökmindegy, hogy a Duna melyik felén vagyunk. A határátlépéskor ugyanis visszaemlékeztem az első koncertturnénkra, amely szintén Szlovákiában volt még a hatvanas évek elején, és máig bennem van a kép, hogy azon milyen tortúrán kellett átesnünk, míg a felszerelésünkkel átjutottunk. Az akkori időkhöz képest nagy lépés ez a mostani.

1975 - Benkő László és Kóbor János
Fotó: Fortepan / Ubán Tamás

Török Adrienne és Török Elemér a somorjai és kecsői Omega-koncertek plakátja előtt (Fotó az előKONCERT képarchívumból)

Az Omega világszínvonal, de nem csak a zenében

Beszélgetés az Omega-koncertek dunaszerdahelyi szervezőivel

A nyolcvan éve született Kóbor Jánosról és az Omegáról beszélgettünk Török Adriennel és Török Elemérrel. Ők a dunaszerdahelyi előKONCERT szervező iroda részéről 2004 és 2019 között 26 Omega-koncertet szerveztek Csehországban és Szlovákiában. Készségesen vállalták, hogy közösen pergetjük vissza a történeteket. Most ennek a beszélgetésnek a rövidített, szerkesztett változata olvasható.

Egy idézettel kezdeném, illetve annak egy részleteivel. Fiatok, Török Levente 2019. december 20-án közösségi oldalán is visszaemlékezett arra, mit is jelentett Nektek Kóbor János és az Omega:

Benkő László, Török Levente és Kóbor János
Fotó az előKONCERT képtárházából

„Édesanyám és édesapám már a '94-es nagy újraindulást is végigázták a Népstadionban. Alapiskolásként rajongva hallgattam az impulzív élménybeszámolójukat a rocktörténelmi koncertről. Az özőnvízserű esőről, a hetvenezer emberről, és arról, hogy mindenki ott maradt, még ha fél órával a kezdés előtt már péppé is áztak, és már úgy nézett ki, elmarad a koncert. A következő két szuperkoncerten, kegyesebb időjárási körülmények között, 1999-ben és 2001-ben már személyesen is ott lehettem. A legszebb gimnazista emlékeim között kiemelkedő helyen szerepel mindkét felejthetetlen este. Értékformáló, meghatározó ajándékok voltak számomra. Aztán 2004-ben, Duna-szerdahelyen, a DAC stadionban elkezdődtek a közös munkák.”

Hogyan kezdődött ez a közös munka?

Török Adrienne: Sokat jártunk korábban is Omega-koncertekre, ahol és amikor csak lehetett, megnéztük őket. Akkor még Molnár Csaba volt a menedzserük, aki anno az Edda Műveket is menedzselte, így a koncertszervezések révén már többször dolgoztunk vele. Neki is gyakran mondtuk, hogy végre újra el kellene hozni ide az Omegát, amely 2004-ben Napot, hoztam, csillagot címmel Magyarországon koncertturnéra indult. A turné csúcspontját, premierjét a Puskás Ferenc Stadionba (korábbi nevén Népstadion) tervezték. Meckyék eleinte nem voltak meggyőződve arról, hogy külföldön is olyan nagy rajongás várja őket, mint odahaza, ám miután rákérdez-

tem, hogy nem volna-e jó a budapesti koncert előtt egy dunaszerdahelyi főpróba, végül igent mondtak. Ezután elkezdődött a megfeszített munka, hiszen egy Omega-koncert világszínvonalú hang-, fény- és lézertechnikát igényel, ugyanez vonatkozik a színpadra is. Pázmány Péter volt a polgármester, a városvezetés támogatta a koncertet, rendelkezésünkre bocsátották a stadiont. Csodálatos este volt, a közönség fantasztikus élményben részesült, én pedig személyes sikerként élhettem meg, hogy újraindítottuk az Omega külföldi koncertjeinek sorozatát. Az, hogy Dunaszerdahelyen több ezer rajongó éljenezte az Omegát, bizonyára lökést adott a zenekarnak.

Török Elemér: Adrienne fanatikus Omega-rajongó volt világéletében, ezt ő harcolta ki. A koncert előtt mutattam a zenekar tagjainak a külföldről – Csehországból és Lengyelországból – érkezett parkoló autóbuszokat, hogy mennyire és mennyien várják őket. Egy örömkoncert volt Dunaszerdahelyen.

Adrienne: Szomorú dolog viszont, hogy mi szerveztük az Omega utolsó külföldi koncertjét is, ez Vágsellyén volt 2019. november 5-én. Az egy erős év volt, az Omegával öt koncertünk volt. Persze akkor még bíztunk a további közös munkában, a Testamentum-koncertek folytatásában, de azt a világjárvány, majd a ma is hihetetlennek tűnő gyász hírek megghiúsították.

Kóbor Jánost az Omega frontembereként ismertük meg. Ti röviden hogyan jellemeznétek a szerepét?

Adrienne: Pótolhatatlan.

Elemér: Ahogy Freddie Mercury-t sem lehet pótolni a Queen-ben.

Hogyan jött létre egy-egy Omega-koncert a Ti szervezésekben?

Adrienne: Kapcsolatba léptünk a menedzserrel, Molnár Csaba után Trunkos András lett az. Az egyeztetés után Mecky rendszeresen eljött terepszemlére. Voltak sajtótájékoztatóink is, amelyeken részt vett Ő is, majd következett a rendezvényhez kapcsolódó további feladatok elvégzése.

Elemér: Emlékszem, amikor kivittük őt a Kecő Arénába, Kóbor János körülnézett, majd azt mondta, hogy ez őt a legendás Woodstock fesztivál helyszínére emlékezteti. Szervezési szempontból teljesen más feladat a szabadtéri előadás, vagy ha sportcsarnok, jégcsarnok vagy templom a helyszín. Az Omegával mindegyiket kipróbáltuk.

Valóban nem sok együttes mondhatja el, hogy templomokban is koncertezhetnek. Ez hogy sikerült az Omegának, és mik a Ti tapasztalataitok?

Elemér: Benkő Laci mesélte nekem, hogy még 2013-ban játszottak Moszkvában több ezer néző előtt. Az első sorokban kizárólag ortodox pópák ültek. A koncertet követő napon az Omega tagjai átvették a legmagasabb ortodox egyházi kitüntetést, a Romanov-díjat, mégpedig azért, mert számukra a '70-es években, a legkeményebb brezsnyevi éra alatt ők voltak a Szovjetunióban a szabadság szimbólumai a zenéjükkel, a hosszú hajukkal. (Ezt a kitüntetést is olyan becsben tartotta Kóbor János, mint a Kossuth-díjat.) Ennek híre ment egyházi körökben is, egész Európában. És amikor elkezdődött az Omega Oratórium koncertsorozat, megnyíltak előttünk Európa legnagyobb katedrálisai is. A templomi fellépések közül mi a kassai Szent Erzsébet-dómban és a kitűnő akusztikával rendelkező rimaszombati református templomban szerveztünk Omega-koncertet. Bevallom, a kassai dómban a délelőtti próbán még én is izgultam, mert amikor először megszólaltak a hangfalak, még csengett-bongott a dóm. A technikusaik, keverőik azonban profi munkát végeztek, a délutáni próbán és az esti koncerten már gyönyörűen szólt minden.

Adrienne: A koncert 2015. október 29-én volt, véletlenül éppen II. Rákóczi Ferenc vezérlő fejedelmünk újratemetésének évfordulóján. Nagy port kavart ez az esemény. Kassára egyébként a következő években is visszatértünk, 2016 és 2017 decemberében a Steel Arénában voltak zsúfolt, telt házas Omega-koncertjeink.

Milyenek a cseh-országi tapasztalataitok az általatok szervezett Omega-koncertek terén?

Adrienne: Járunk velük többek között Prágában (itt háromszor), Zlínben, Karlovy Varyban, Třinec-

*Török Elemér, Kóbor János, Török Adrienne
Fotó: Az előKONCERT képtárházából*

ben és Pardubícén, ezekhez szintén rengeteg szép emlékünkhöz fűződik, szerencsére a közönségnek és az Omega tagjainak is.

Elemér: Karlovy Varyban az Olympic volt az előzenekar. A cseh közönség magyarul énekelt az Omega slágereit. Úgy, hogy nem is tudtak magyarul! Igaz, akárhol koncerteztek a világon, ez mindenütt így volt. Csehszlovákiában is nagy tisztelet övezte az Omegát, hiszen a szocializmus idején volt idő, amikor Csehszlovákiában erősen korlátozták a rockzenét, de hasonló volt a helyzet a többi keleti szocialista országban is, kivéve Magyarországot, ahol megvásárolhatóak voltak a nyugati együttesek lemezei is. Ilyen körülmények között a rockzenére vágyók a prágai Magyar Kultúrában beszerezhatték az LGT vagy az Omega lemezeit, és rongyosra hallgathatták azokat.

Ha valaki felkeresi a honlapotokat – elérhetősége: elokontcert.sk –, a koncertkínálatot böngészve most is találkozhat az Omega nevével, pontosabban az Omega Revival névvel. Mit kell róluk tudni?

Adrienne: Az Omega Revival emlékenekar az Omega számaint játssza, Kóbor János is látta és hallotta őket, és nagy elismeréssel nyilatkozott az előadásukról. Az Omega és az Omega Revival frontemberei, azaz Kóbor János és Ján Boledovič között számos

érdekes párhuzam van, nemcsak a hasonló hajkorona miatt. Az emlékenekar ma nyolc tagú, kiváló zenészekkel, és a hangzás is teljesen az Omegára emlékeztet. Ha őket hallgatom, becsukom a szemem, és akkor valóban Mecky hangját vélem hallani. Abszolút hitelesen játsszák az Omegát, ráadásul ezt Kóbor is megerősítette. Egyre nagyobb az érdeklődés a koncertjeik iránt.

Mit jelent számotokra, hogy az Omegával dolgoztatok együtt?

Elemér: Az Omega a világszínvonalat jelenti. Ezt egyébként még az Egyesült Államokban is tapasztaltam, amikor Galán Géza barátomnál járva Atlantában felkerestük a zeneboltot, és szinte minden Omega-lemez kapható volt ott. A zenei világszínvonal mellett az Omega emberségből is kiemelkedőt nyújtott. A diktatúra idején Magyarországon is voltak olyan zenekarok, akiknek a rendszer nem akart fellépési lehetőséget adni, nekik is segítettek. Együtt koncerteztek például a fekete bárányok közé tartozó Beatricével is.

Adrienne: Nagyon megtisztelő volt velük együtt dolgozni. A mai napig büszkéek vagyunk erre az együttműködésre.

Köszönöm a beszélgetést.

További találkozások

A következőkben néhány további koncertet beharangozó tudósítás részletei olvashatóak. Az Omegánál bevett szokás volt – legalábbis az előKONCERT által szervezett rendezvények esetében így éreztem –, hogy terepszemlét tart a koncertek helyszínén. Sajtótájékoztatók is voltak, így adatott meg nekem még mintegy tucatnyi találkozás Kóbor Jánossal, aki az éppen előttük álló koncertről és az Omega együttesről is szólt. Ezekből a találkozókból most – rövidítve, szerkesztve – főleg azon részletek elevenednek meg, melyek nem csak az adott eseményre, hanem az egész Omega-életműre vonatkoznak.

Jön az Égi jel

(Itt játszanak először az Égi jelről – a Szabad Újságban 2006. május 17-én jelent meg a tudósítás, amelynek bevezetője emlékeztet a 2004-es dunaszerdahelyi, illetve a 2005-ös gombaszögi koncertre is, az aktuális két esemény pedig a 2006. május 24-i pozsonyi, majd utána a kassai fellépés volt)

Miért éppen Omegatour a koncertsorozat elnevezése? – kérdeztük Kóbor Jánost.

– Egyrészt örültünk annak, hogy mi is tagjaivá válhattunk a kibővült Európai Uniónak, másrészt az unió több nagyvárosát megcélozzuk most koncertjeinkkel. (...) De nem állunk meg az EU határainál, Svájcban is fellépünk majd, és valószínű az is, hogy történelmünk során először bevesszük Moszkvát is.

Mit lehet tudni ezekről a koncertekről?

– Az időpontoktól és helyszínektől függően változóak lehetnek, de mindegyiket az Omega-hagyományokhoz méltón fogjuk kezel-

ni, a külsőségeket és a zenei anyagot tekintve is. Nem is turné ez tulajdonképpen, hanem inkább egyéni meghívásoknak teszünk eleget. Nem állunk le, de a futball-világbajnokság időszakát természetesen kihagyjuk. Nagy focirajongók vagyunk, augusztusban nyaralunk, majd ősztől ismét útra kelünk. Jövőre fennállásunk 45. évét is koncertekkel akarjuk megünnepelni.

Hosszú idő után elkészült egy új lemez is...

– Az új albumunk címe *Égi jel*, úgy hiszem, hangulatilag, zeneileg és szövegvilágában is nagyon jól illeszkedik a hetvenes évek végén megjelent Omega-lemezekhez, mint például a *Csillagok útján* vagy a *Gammapolis* címűekhez. Persze, már a mai kor technikai színvonalának megfelelően. Az album zenei anyagát az együttes tagjai hagyományosan együtt állították össze, a szövegek viszont több személy nevéhez fűződnek. Saját nevén első ízben írt Omega-dalt Bródy János, Sülyi Péter és Trunkos András viszont már megszokott Omega-szövegírók. Annak ellenére, hogy hárman írták a szövegeket, nekem énekesként úgy tűnik, hogy nagyon egységes gondolatvilág tükröződik bennük. Ahogy lenni szokott, ezúttal sem eget rengető közéleti dolgokkal és a társadalmi kérdések megfontolásával – bár Magyarországon lenne miről – foglalkozunk, továbbra is a személyes emberi sorsok, érzések és az őket körülvevő hangulatvilág jelenik meg dalainkban.

A Rolling Stones már Budapesten is koncertet adott. Elmentél rá?

– Igen, 1995-ben volt ez, és számomra óriási élményt jelentett, korábban ezt szinte elképzelni sem tudtam volna. Úgy gondolom, a Rolling Stones budapesti fellépését már semmi sem múlhatja felül. Megfogadtam, hogy ezentúl már más rockkoncerte el sem megyek, bárki is jön Budapestre. És ezt be is tartottam.

Egy kis statisztika: Hány lemezt adtatok el az évek során?

– Erről elég megbízható adataink vannak. A magyar nyelvű le-

mezeink közül a Gammapolis jelenti a csúcst, melyből 625 ezer fogyott el. 1987-ben a Hungarotontól 5 millió eladott lemezért kaptunk egy díjat, ma ez a szám 7 millió körül lehet. Világviszonylatban a legjobban eladott lemezünk az Időrabló angol nyelvű változata volt, amelyből kétmillió példány fogyott el. Mindent egybevetve 15 millió körül lehet világszerte az Omega-lemezek száma, ebbe nem tartoznak bele a kalózmásolatok és a volt Szovjetunióban kiadott albumaink, mert azoknak a számát még becsülni sem tudjuk.

Koncertsorozattal ünnepel majd az 50 éves Omega

(Ez a beszélgetés nem sajtótájékoztatón készült, hanem telefonon kérdeztem Kóbor Jánost a 2011. június 25-i nyitrai koncert előtt. A tájékoztatás a Felvidék.ma hírportálon jelent meg 2011. június 8-án.)

Jövőre ünnepli fennállásának 50. esztendejét az Omega együttes. Nagy jubileumi koncertsorozatra készülnek, de addig sem pihennek. Két hét múlva Nyítrán lépnek fel. A magyar rocklegenda frontemberét, énekesét, Kóbor Jánost kérdeztük.

Jövőre 50 éve, hogy megalakult az Omega együttes. Készen áll már az „ünnepi menü” forgatókönyve?

– Az alapelképzelésünk az, hogy ne egy nagy koncerten csúcsodjon ki az Omega 50. éve, hanem a lehető legtöbb helyre jussunk el, mégpedig egy teljesen felújított programmal.

Kóbor János reményét fejezte ki, hogy nem csak Magyarországon koncerteznek majd, hanem „mindazokon a helyeken, ahol az

Omega ötven évét becsben tartják.” Szóba hoztam azt, hogy korábbi beszélgetésünkön elhangzott, hogy az Omegát teljesen más érdeklődésű emberek alkotják, Kóbor válasza ez volt:

– Ez így van most is, de ha együtt vagyunk, akkor mindannyiunk számára az Omega az első. Nézd, egy ötfős csapatban természetes, hogy különbözőek a hozzáállások, de abban mindannyian egyformán gondolkodunk, hogy egy 50 éves jubileumot méltóképpen kell megtartanunk. Méltóképpen pedig csakis a közönséggel együtt ünnepelhetünk. Úgy vélem, ahogy korábban is mindig, ha valami komoly dolog történt, jól összekapta magát a csapat, és ezért nincsenek aggodalmaim a jubileumi koncertsorozattal kapcsolatban. De most teljes gőzerővel, teljes erőbedobással Nyitrára összpontosítunk.

Minden koncert más és más

(Pozsonyban járt az Omega együttes frontembere. Kóbor János sajtótájékoztatót is tartott a 2012. június 29-i dunaszerdahelyi Omega-koncert körülményeiről. A tudósítás 2012. június 7-én jelent meg a Felvidék.ma hírportálon)

Kóbor Jánost elkísérte a sajtótájékoztatóra Fedor Frešo, a Collegium Musicum zenekar tagja is. Ők is fellépnek az Omega előtt, Dunaszerdahelyen. A Marián Varga vezette szlovákiai zenekar tavaly Nyitrán koncertezett az Omegával – több mint 10 ezer ember előtt.

*Kóbor János Fedor Frešóval
a pozsonyi sajtótájékoztatón....*

Török Adrienn a szervező előKONCERT részéről elmondta, Dunaszerdahelyen a hagyományokhoz méltó körülményeket teremtenek. Bízik abban, hogy sok ezer ember ünnepezhessen az immár 50 éves rocklegendával.

Kóbor János Trunkos András

Trunkos András menedzser is részt vett a sajtótájékoztatón. Ő több Omega-dalhoz írt szöveget, és producere volt az Omega 50 éves jubileuma alkalmából tartott tavaszi, 13 fellépésből álló koncertsorozatnak. Örömmel látja, hogy az Omega ma is érték, és óriási tömegeket tud összehozni.

Kóbor János szerint csak az időjárás múlik, hogy minden jó legyen Dunaszerdahelyen: – „Sőt, igazából még azon sem, mert 1994-ben a Népstadionban szakadó esőben volt az egyik legemlékezetesebb koncertünk. Egy biztos, mi mindent beleadunk. A közelmúltban is adtunk koncerteket a határon túli magyaroknak, jártunk a Vajdaságban, Erdélyben, és örülünk, hogy a Felvidéken is fellépünk. Dunaszerdahelyen már visszajáró fellépők vagyunk, tudjuk nagyjából, hogy mire számíthatunk. Egy megakoncertet tartunk, de ötven év után is azt mondom, hogy minden koncert más és más. Mindig az előttünk álló koncertre összpontosítunk” – mondta.

Ötven év után sem terveztek búcsúkoncertet?

„Az nem a mi műfajunk” – válaszolt Kóbor János, majd hozzátette: (...) Koncert-naptárunkban már a jövő évre is van fellépésünk, Németországban. Idén ősszel, október hatodikán egy nagyszabású koncertet adunk a budapesti Papp László Sportarénában, alig pár nappal első koncertünk – ez 1962. szeptember 23-án, a budapesti Műegyetemen volt – 50. évfordulója után.”

Debreczeni Ferenc, Benkő László és Kóbor János a sajtótájékoztatón

A templom az, ami a lelket tartja

(Pozsonyban Magyarország nagykövetségén az Omega 2015. június 8-i Oratórium-koncertje volt a téma. A zenekari tagok közül Benkő László, Debreczeni Ferenc és Kóbor János sajtótájékoztatót tartottak. A tudósítás 2015. május 12-én a Felvidék.ma hírportálon jelent meg.)

Mi is az az Omega Oratórium? Kóbor János elmondta: „Az Omega azon számai közül válogattunk, amelyek templomi közegekben is vállalhatók, szövegükkel és hangulatukkal egyaránt. A dalokat az új körülményekhez minimálisan áthangszereltük. Természetesen az emblemikus Omega-számok is köztük vannak, nincs koncert Gyöngyhajú lány nélkül. A koncert kerete szélesedett, ott van a rockzenekar, a szimfonikus háttér, a nagykórus és

a templomi orgona, amely összefogja az egészet. (...) Most érkezünk Németországból. A berlini nagytemplom után jön Moszkva, ahol június 4-én a Megváltó Krisztus-székesegyházházban csendül fel az Oratórium. Eredetileg Pozsonyban is egy templomi koncertre készültünk, de végül a dunaszerdahelyi előKONCERT szervezésében az Istropolis lesz a helyszín, a templomi orgonát ott egy elektronikus változattal helyettesítjük.” A zenekar frontembere az Oratórium lényegével kapcsolatban még elmondta: „Az Omega-életmű rengeteg szakrális, meditatív anyagot tartalmazott. A 2000-es években sok nagy koncertet játszottunk, majd összejött egy templomi koncert is. Újra láttuk a csillogó szemeket. És jött a lelkesedés! Igen, szükség van az ép testre is, de a templom az, ami a lelket tartja”.

Debreczeni Ferenc, a dobos arról szólt, hogy hosszú évek vezettek az Oratóriumhoz, voltak korábbi áthangszerelt Omega-dalok, amelyek az ún. Szimfónia, majd később a Rapszódia előadásokon hangzottak el. „Már a 90-es évektől próbáljuk számainkat az új technika segítségével átdolgozni” – mondta. Hozzátette: a zene univerzális ereje összeköti az embereket.

Benkő László billentyűs szerint a zene nem csak hobbi, szakma, hanem függőség is. „Ha nem játszhatnék egy hónapig, belehalnék” – mondta.

Pozsonyi emlékek

Benkő László az együttes vezetőjeként több érdekes mozzanatra emlékezett vissza. „Pozsonyban már a 70-es években is koncerteztünk, a Líra elnevezésű eseményen, amelynek kiváló színvonala és óriási hangulata volt. Amikor pedig legutóbb Pozsonyban játszottunk, Csáky Pál volt a miniszterelnök-helyettes” – mondta. „Aki egyébként nagyon jól zongorázik” – szolt közbe Debreczeni Ferenc. Kóbor János pedig röviden így tekintett vissza a legutóbbi pozsonyi történésekre: „A próba után szóltak, hogy szeretettel vár-

nak bennünket a kormányhivatalban. Elmentünk, találkoztunk ott magyar és szlovák kormánytagokkal. Az egyik szlovák kormánytag mondta, hogy a magyarokkal nem mindig értenek egyet, vannak vitáik, de az előtérben ott áll a zongora, Csáky Pál jól zongorázik, és akkor szlovákok, magyarok közösen eléneklik a Petróleumlámpát, és akkor helyreáll a rend.”

*Csáky Pál: 2006-ben, miniszterelnök-helyettesként fogadtam őket a kormányhivatalban. Volt ott egy tisztességes állapotban lévő koncertzongora, együtt elénekeltük a Petróleumlámpát. Én játszottam, Kóbor - és a többiek is – énekeltek. Azt hittem, csak számomra marad emlékezetes, de – megtisztelő, hogy 10 év után is emlékeztek rá.
Fotó: Csáky Pál képarchívumából*

Tisztelgés az Omega életműve előtt – a Felvidéken

(Nagyfödémesen Kóbor János is megtekintette azt a koncertet, amelyen az Omega REVIVAL együttes elevenítette fel a nagy Omega-slágereket. Az eseményről a Felvidék.ma 2016. február 29-én tudósított.)

A Csemadok Nagyfödémesi Alapszervezete „Életfogytig Rock and Roll” címmel zenés beszélgetést szervezett február 27-én, melynek vendége Kóbor János, az OMEGA együttes énekese volt.

A program az Omega REVIVAL együttes 40 perces koncertjével indult, Boledovič János énekes még a frizuráját is „omegásította”. Nagyszerű produkciót láttunk.

Kóbor János az egész koncertet a nézők között állva tekintette meg, majd Száraz Erzsébet Csemadok-elnök invitálására a színpadra lépett – a közönség hatalmas ovációja közepette –, utána másfél órán át válaszolt Gazdag László kérdéseire. „Nem volt hiba. Ez nekünk nagy öröm, ha így marad fenn az Omega-életmű” – mondta.

A beszélgetés alatt legalább annyi szó esett a tervekről és a jelenről, mint a múltról. „Most is nagy munkában vagyunk. A Testamentum című új anyagunk várhatóan szeptemberben készül el. Addig a fő irány a templomokban játszott Oratórium marad, amelyet a nyári időszakban egy könnyedebb verzióban, beatmiseként is játszunk – mondta az Omega frontembere.

A koncert varázsa még nagyobb

(A 2018-as Martosi Szabadegyetemen is fellépett az Omega. Előtte Kóbor Jánost kértük villáminterjúra. Ezúttal Hideghéthy Andreával közösen tájékoztattunk.)

Mennyiben más ez a szakma, mint fél évszázaddal ezelőtt?

– A lemezpiac szármalmas, de a színpad és a koncert varázsa nagyobb lett. Az egész világon így van, nem csak itthon.

*Más Magyarországon fellépni,
mint a határon túlón?*

– Az a jó, hogy ma már alig lehet észrevenni, hogy Magyarországon vagyunk vagy Szlovákiában. Ebben a tekintetben nagyon sokat fejlődött a világ.

Mit üzensz azoknak, akik ma nem tudtak eljönni?

– Terveink szerint még az idén lesz Pozsonyban Omega-koncert: Várjuk őket!

Omega-karácsony és álmok

(Kóbor János Szlovákia fővárosában tájékoztatott arról, hogy 2018. december 20-án Pozsonyban ad koncertet az Omega. A Felvidék.ma tudósítása 2018. november 30-án jelent meg.)

Az Omega frontembere emlékeztetett arra, hogy két éve Kassa, tavaly Budapest volt, az idén pedig Pozsony lesz az évváró Omega-koncert helyszíne. Sajnálatát fejezte ki, hogy a tavaly elhunyt Marian Varga, a kiváló szlovák rockzenész már nem lehet a körökben.

Kóbor János hangsúlyozta, az Omegánál a csapat a fontos. Egyetlen céljuk, hogy megfeleljenek annak az elvárásnak, amire az Omega név kötelezi őket. Náluk a minőség megtartása, emelése alapvető követelmény: „Benkő Lacival beszéltünk már arról is, hogy tulajdonképpen csodálatos dolog lenne, ha az Omega csapatként bennünket is túlélne” – mondta.

Folyamatosan készülnek, alkotnak, egészen 2021-ig konkrét tervei és álmai is vannak az Omegával kapcsolatban. Akkorra Budapesten elkészül az új Puskás Ferenc Stadion, melynek elődjét, a Népstadiont négyszer is megtöltötték. Az Omegát gyakran „keleti

Rolling Stones”-ként is emlegették, ezért egy csodálatos korszak-záró lehetne, ha az Omega és a Rolex órágyárak megszerveznének egy Omega és Rolling Stones közös koncertet az új stadionba. Hozzátette, az sem búcsúkoncert lenne, hiszen számukra a zenélés egy-fajta hit és vallás is.

Tűzvihar

(Somorján járt Kóbor János. Elmondta, hamarosan itt lépnek fel a Tűzvihar c. koncertjükkel, majd a Rozsnyói járásban lévő Kecson lesz a következő felvidéki koncert. A Fevidék.ma tudósítása 2019. április 17-én jelent meg)

A sajtótájékoztató egy nappal a párizsi Notre Dame székesegyházát ért tűzvész után volt.

Komor része is volt a sajtótájékoztatónak, szóba került a Notre Dame is. Kóbor János megdöbbenésének és szomorúságának adott hangot a párizsi tűzvész okán. Emlékeztetett arra, hogy az Omega egyébként is kötődik a templomokhoz, számos koncertet adtak bennük. „Borzalom, ami tegnap történt” – mondta. Az Omegát ért csapások közül Laux József és Somló Tamás egykori zenekartagok halálát említette. „Csapkod a villám körülöttünk” – tette hozzá.

Az Omega már hosszabb ideje folyamatosan dolgozik a Testamentum anyagon, de amíg nem érzik tökéletesnek, addig csiszolják azt. Most a Tűzviharral koncerteznek. „Ebben a turnéban szintén a legjobb Omega-dalokból válogattunk, viszont a korábbi évekhez képest mozgalmasabb, lendületesebb, progresszívabb Omegát láthat a közönség” – mondta. Jól ismerik a Felvidéket, itt voltak első, a Magyarország államhatárain túl megtartott koncertjeik is. „És Gútán született az Omega egykori szövegírója, Adamis Anna is” – emlékeztetett erre is Kóbor János.

Hatvan éve, hogy színpadra álltak

(Az Omega vágssellyei koncertje előtt is volt sajátátjáékoztató, az Omegából ezen is Kóbor János vett részt. A Felvidék.ma tudósítása 2019. szeptember 28-án jelent meg.)

Kóbor János elmondta, azért is emlékezetes számára az első, 55 évvel ezelőtti vágssellyei koncert, mert az volt az Omega első külföldi fellépése. Azt követte később a gútai, majd a galántai koncert. A Tűzvihar-turné utolsó állomása november 8-án a budapesti Papp László Sportarénában lesz (együtt lépnek fel a Nazareth-tel – szerk. megj.).

Kóbor Jánost a jövőről is kérdezték. Emlékeztetett, hogy jövőre tulajdonképpen már 60 éve lesz, hogy színpadra álltak. 1962-ben névadás történt, akkor lett Omega a nevük. Tavalý Szentesen, majd Szegeden óriási sikere volt az Omega-kiállításnak, a tárlatnak most egy állandó helyszínt keresnek. Ami pedig a zenét illeti, egy vado-natúý anyaggal, a Testamentummal készülnek bejárni egész Európát.

Testamentum

Bizonyára a Testamentum koncertsorozattal folytatódott volna hamarosan a történet. Az Omega-naptárban a 2020-as évben lett volna a Testamentum koncertbemutatója is. Nem rajtuk múlt, hogy elmaradt.

A koncertek varázsa

Aki volt Omega-koncerte(ke)n, tudja, mit veszített az, aki nem. Nem túlzás állítani, hogy az Omega világszínvonalon koncertezett már a szocializmus éveiben is.

Kétségtelen, hogy az Omega legnagyobb koncertjei Budapesten voltak, többször megtöltötték pl. a Kisstadiont, Népstadiont (későbbi nevén Puskás Ferenc Stadion) és a Papp László Sportarénát is. Hatalmas koncertjük volt a Városligetben, majd a Hősök terén is.

Amikor e sorok írója született, az Omega már színpadon állt, ennek a kötetnek az összeállításánál néhány szabad felhasználású fényképpel – a világhálón található Fortepan közösségi fotóarchívumból – bővül az emlékezés. Tudatosítanunk kell, hogy nem lehet hűen visszaadni egy koncertélményt csupán szavakkal és képekkel, ám a hangulat érzékeltetése céljából néhány Omega-konцерtról készült tudósítással, illetve fényképpel pergetjük vissza azokat az időket.

1969 – Fotó: Fortepan / Péterffy István

1970, Monor – A bal oldali képen Benkő László, Molnár György, Mihály Tamás, Kóbor János, jobbra Laux József, Presser Gábor. Mindkét fotó: Fortepan / Péterffy István

1971 – A Magyar Rádió 6-os stúdiója. Omega-tagok: Benkő László, Mihály Tamás, Debreczeni Ferenc, Molnár György, Kóbor János Fotó: Fortepan / Szalay Zoltán

1976 – Nemzeti Sportcsarnok, Fotó: Fortepan / Urbán Tamás

1980, Siófok - Az Omega és az LGT közös számot ad elő (A felvétel az Omega - LGT - Beatrice közös koncertje alkalmával készült)
Fotó: Fortepan / Urbán Tamás

A kötetben olvasható sajtótájékoztatók ismertetése után jogos elvárásnak tűnik, hogy a fő produkcióról, azaz a koncertekről is szóljunk. Engedtessek meg ehhez egy rövid, 5 pontból álló „szerzői észrevétel” is:

- Olyan Omega-koncertek is voltak a Felvidéken, amelyekről más szerző számolt be (a Felvidék.ma hírportálon pl. Kassa, Rimaszombat). Itt most a saját helyszíni tudósításaimból jönnek rövidített, szerkesztett részletek.
- A Felvidék.ma hírportálon több Omega-konцерtról is volt tudósításunk, amely előtt nem voltunk sajtótájékoztatón (ilyen pl. Győr, Zlín, Tuszánfürdő).
- Sok olyan Omega-koncert volt, amelyen „civil omegásként” elvegyültem a tömegben, és átadtam magam a koncert varázsának. Ilyenek voltak például a budapesti nagykoncertek vagy Siófok, Érsekújvár, Esztergom, Gombaszög esetében is. Voltak, amelyeken készíttettem fényképet, és voltak, ahol nem. Néhány ilyen fotó meg is jelenik a további oldalakon.
- E kötetben lévő koncertek csak egy apró szelete az egésznek, annak is főleg (ugyanis néhány kivétel akad) ráadásul nagyrészt az utolsó két évtized Omega-koncertjeire tekintünk vissza

Az Omega a rendszerváltás után 1994-ben tért vissza a színpadra, amikor „bevették” a Népstadiont. Az évezred bulijának hirdetett koncerttel az „évszázad zápora” is társult, szerencsére az eső a koncert második részére elállt. (A koncertről néhány személyes élmény e kötet záró részében, a Miért az Omega? c. cikkben olvasható.)

A belépőjegy is egyedi volt, egy kis cd-lemezt is tartalmazott, rajta egy új Omega-dal: Miss World. Ezt követően még háromszor töltötték meg ugyanezt ezt a helyszínt (1999, 2001, 2004), 2001-ben ez az Illés-Metró-Omega ún. Szuperkoncertje volt. A sportlétesítmény 2002-ben új nevet kapott: Puskás Ferenc Stadion lett.

Örömszene Dunaszerdahelyen

Dunaszerdahely, 2004. szeptember 11. – „A jókedv és az öröm érzése nem csak a pódiumról áradt a közönség felé, hanem fordítva is. A Petróleumlámpánál a küzdőtéren lévő nézők többsége már táncra perdült, a Gyöngyhajú lány záró akkordjainál elkezdődött lenyűgöző tűzijátékot a tisztes távolságban lévő „ülövendégek” is hatalmas tapsal jutalmazták. A végső ráadásként felcsendülő Régi csibészek hangjainál minden bizonnyal a színpadon állók a közönséggel – legalább három generáció képviselői! – együtt valamennyien úgy érezték, érdemes volt eljönni a DAC-pályára.” *(Részlet a Szabad Újságban 2004. szeptember 15-én megjelent cikkből).*

Még az égiek is az Omegával voltak

Dunaszerdahelyen 2010. július 23-án tartották a tolerancia jegyében megvalósuló DunaFest 2010 fesztivált, amelynek sztárvendége az élő rocklegendának számító, 48 éve színpadon lévő Omega együttes volt. És az „öregfiúk” olyan káprázatos koncertet adtak Csallóköz fővárosa közönségének, melyre minden bizonnyal még hosszú évek múlva is emlékezni fogunk.

Portálunk érdeklődésére, hogy milyen lesz az Omega 50, Benkő László, az Omega együttes vezetője elmondta: „Addig még van két év, de nem hagyjuk ki. Természetesen nagy koncertet szeretnénk, de nem úgy, hogy ennek alkalmából csak összeállunk, zenélünk egyet, és kész. Igyekszünk kisebb-nagyobb kihagyásokkal, de folyamatosan színpadon lenni, és ebbe szervesen illeszkedik be a dunaszerdahelyi fellépés is. És természetesen nagyon köszönjük a meghívást”.

Az Omega már számos, emlékezetes esős koncertet tudhat maga mögött. Most ezt megúszták. De alig! A Gyöngyhajú lány záróakkordjainál megjelentek az első esőcseppek, és fél óra múlva olyan zápor zúdult Dunaszerdahelyre, hogy ha egy órával későbbre tervezik az Omega fellépését, az esős koncerteket tekintve még az emlékezetes 1994-es, Népstadionban tartott koncertjükét is felülmúlták volna. De Dunaszerdahelyen még az égiek is az Omega mellett voltak. *(Megjelent a Felvidék.ma hírportálon 2010.07.24-én)*

Gyöngyhajú csibészek Zoboralján

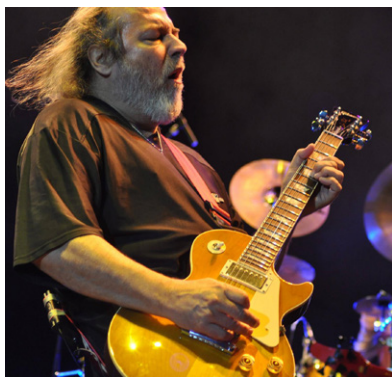
Nyitra, 2011. június 25. – Az Omega előtt a Collegium Musicum instrumentális zenét játszott. A konferálás kétnyelvű volt. A közönség soraiban szlovákok és magyarok vegyesen, teljes barátságban voltak egymással. Benkő Laci, az Omega vezetője rövid üdvözlő beszédet is tartott, emlékeztetett arra, hogy a rockzene évtizedeken át a szabadságvágy egyetlen lehetséges kifejezési formája volt.

Az utóbbi Omega-koncertek általában kétféle módon fejeződnek be. Az egyik, ha a ráadásblokk végén a Gyöngyhajú lánnyal fejeződik be a koncert, a másik pedig, ha ezt követően a fiúknak

még vissza kell jönniük egy újabb ráadással, mert még nem lehet abbahagyni... Nyitrán ez utóbbi történt, és így a Régi csibészekkel fejezték be a koncertet.

Jómagam 1994-től újra és újra úgy járok Omega-koncertre, hogy el kell mennem, mert lehet, hogy ez az utolsó alkalom. Most Nyitrán nem éreztem ezt, a fél évszázados Omega nem búcsúra készül, nem teheti, az Életfogytig rock and roll beivódott a vérükbe. És ha ezt olyan színvonalon és kedvvel tudják csinálni, ahogy azt Nyitrán tették, és ráadásul ezzel emberek ezreinek szereznek örömet, miért ne tennék?! (*Felvidék.ma*, 2011.06.26.)

Újabb örömkoncert Dunaszerdahelyen

Dunaszerdahely, 2012. június 29. – „Boldog születésnapot” – skandálta a telt házas DAC-stadion közönsége az 50-éves Omega együttes dunaszerdahelyi koncertjén. A koncert jellemzői: jókedv, tömeg és kiváló zene. Török Elemér, a szervező előKONCERT részéről elmondta, hogy olyan technikát hoztak a Csallóköz fővárosába, amellyel a legnagyobb nyugati sztárok koncerteznek.

Az indulóra bevonultak (Benkő Laci keresztet vetett), majd felcsendült a Petróleumlámpa. És jött szinte minden, ami „kötelező-

nek” számíthat egy határon túli jubileumi koncerten: Ezüst eső, 10 ezer lépés, Nem tudom a neved, Babilon, Kemény játék, Nyári éjek asszonya, Napot hoztam, csillagot, Gammapolis (ez nem az összes, és nem az elhangzási sorrend, sok dalt lézershow kísért). Az első blokk a Metamorfózis 2-vel zárult, de ott még mindenki tudta, hogy lesz folytatás. Jött

a Léna és a Gyöngyhajú lány. Ennek a végén a „kötelező” tűzijáték, majd újabb ráadás, a nézők közül sokan táncra perdültek: Régi csibészek... Szép volt, fiúk. (Megjelent: *Felvidék.ma*, 2012.06.30.)

A világ közepén – Tusványoson

Tusványos – a világ közepe, hirdette találóan a 2012. július 24-29-e között megtartott XXIII. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor szlogenje.

Milyen volt az idei koncertmenü? A legtöbb embert – érthetően – a magyar rockzene legendája, az idén ötvenéves Omega együttes koncertje vonzott. Aki volt egy hónappal ezelőtt a dunaszerdahelyi

Omega-koncerten, annak az örömenének újra a részese lehetett – ismét csúcstechnikai körülmények között. A régi csibészek csak a tűzijátékot hagyták ki, nem spórolásból, hanem tűzbiztonsági okok miatt, ugyanis az erdő szélén állt a színpad. *(Forrás: Felvidék.ma, 2012.07.30. - A tudósítás az egész rendezvényről szólt, itt az Omegára szorítkozunk)*

Invázió a győri Omega-koncertre

Omega-koncerttel, hatalmas tömeg előtt nyitották meg 2013. június 15-én a Négy Évszak Fesztivált Győrben. Két órával a koncert előtt már sikerélménynek számított, ha valaki üres parkolóhelyet talált. Sok dunaszerdahelyi és révkomáromi rendszámú autó keringett a városban, de Lengyelországból is jöttek!

Teljesen más koncertanyagot láthattunk, mint amilyen az utóbbi években a felvidéki Omega-koncerteken lenni szokott, volt benne Omega Rapszódia, szimfonikusok és válogatás a fél évszázados életmű legjobb dalaiból – kitűnő idő, jó hangulat, remek zenészek és szervezés mellett. Az Addig éjjel kezdtek, felcsendült a Ballada a fegyverkovács fiáról, a Mozgó világ és a Kötéltánc is, szimfonikus

változatban szóló a Fekete pillangó és a Nem tudom a neved, volt Babilon, Éjféli koncert, Arc, Életfogytig rock and roll, Ezüst eső, Hajnali óceán, Léna, Napot hoztam, csillagot, Metamorfózis II, a végén pedig az elmaradhatatlan dalok.

Az idén Kossuth-díjjal kitüntetett zenekar két héttel ezelőtt „bevette Moszkvát, a győri koncert transzparensein most ezt is olvasni lehetett: „Omega 50 – köszönjük, Omega 55 – várjuk!”. (Forrás: *Felvidék.ma*, 2013.06.16.)

Omega Rapszódia Csehországban

2014 áprilisáról november 7-re halasztva tartották Zlínben (egy nappal a prágai koncert után) az Omega Rapszódia koncertet.

Az Omega az 1987-es Babylon-albumot követően három olyan lemezt (Trans and Dance – 1995, Egy életre szól – 1998, Égi jel – 2006) adott ki, amely a második Omega-aranykorszak, az ún. űrrock méltó folytatása. Zeneileg, a szövegvilágba ugyanis egyre inkább bekerült az Isten, a gondviselés, a Teremtés üzenete. Mindez pedig egy csodálatos szimfonikus zenekarral erősítve. És ezekből került be az ún. Omega Rapszodiába a Minden csepp könnyért kár (ez Presser Gábor és Sztevanovity Dusán szerzeménye – ami az Omegánál nem „megszokott”), A kereszt-út vége és az Égi jel is.

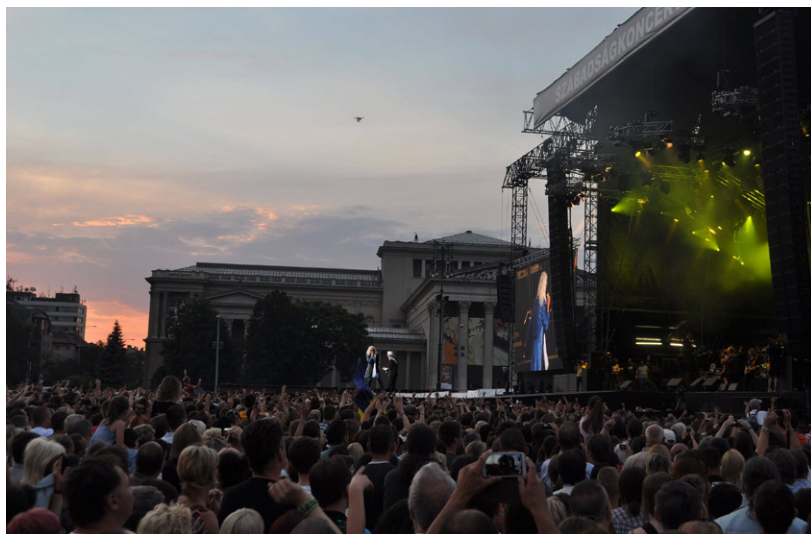
Az Omega Rapszodiájában több korábbi Omega-dal áthangszerelve, szimfonikus zenekar segítségével szólalt meg. A Rapszódia nem az 1971-es Omega- felállásban került előadásra. Benkő László, Debreczeni Ferenc és Kóbor János mellett gitáron Szekeres Tamás, basszusgitáron Katy Zee (azaz Szöllőssy Kati), és a billentyűs Gömörly Zsolt voltak az előadók, szimfonikus zenekar közreműködésével.

Az élménydús koncert mindkét csehországi városban nagy sikert aratott. A „rendes műsoridő” utolsó számaként előadott A kereszt-út vége című dal végén óriási élmény volt, amikor a nemzeti trikolórba ágyazott Omega-logó megjelenítése után szinte eksztázisban

tapsolta a csehországi közönség az 52 éves zenekar teljesítményét. Természetesen ezután felcsendült még a Gyöngyhajú lány is, majd egy újabb ráadás következett. *(Megjelent: Felvidék.ma, 2014. november 9., fotó a koncertjegyről, ill. a plakátról)*

Szabadságkoncert a Hősök terén

2014. június 16-a nevezetes dátum az Omega életében. A Hősök terén a Szabadságkoncert nevű rendezvényen ismét színpadra állt a teljes Omega, szimfonikus kísérettel és kóruossal kiegészülve, mintegy egy órát játszottak. Mint utóbb nyilvánvalóvá vált, ez volt Mihály Tamás utolsó koncertje az Omega tagjaként. Az est másik fellépője a Scorpions volt, akiknek műsorában Kóbor János és Elefánt (azaz Molnár György) is vendégszerepelt a Wind of Change dal előadásakor. A koncert ingyenes volt, jó időben tartották, még a környező utcákat is megtöltötte a tömeg, a nézők akár akár több százezren is lehettek.

Moszkva után Pozsonyt is elkápráztatta az Omega

Az Omega négy nappal Moszkva után (ahol a Megváltó Krisztus székesegyházban léptek fel) Pozsonyban is fergeteges sikerrel mutatta be az Oratóriumát. Ez tulajdonképpen az Omega-életmű vallásos témájú dalainak áthangszerelt, szimfonikus zenekar és kórus közreműködésével történő előadása. Ennek már több „előfutára” volt, mint az Omega Rapszódia, az Omega Szimfónia, ezeknek egy kiforrott, főleg templomi környezetre írt változata lett az Omega Oratórium, a szabadtéri előadások esetében pedig a Beatmise.

Pozsonyban az Istropolis épülete adott otthont a koncertnek. Már egy héttel a koncert előtt minden jegy elkelt, ez 1200 nézőt jelentett. Az Omega zenészei a kórustagokkal és a szimfonikusokkal kiegészítve mintegy negyvenen voltak a színpadon. Noha az Istropolisban csak (párnázott) ülőhelyek vannak, az utolsó három számot már mindenki felállva, tapsolva (sőt, többen táncolva) nézték végig. *(Felvidék.ma, 2015.06.09.)*

Oratórium a rimaszombati templomban

A rimaszombati református templomban 2016. május 14-én, szombaton mutatta be utoljára a koncertturné keretében az Oratórium c. produkcióját az Omega. Kóbor Jánost közelgő 73. születésnapja alkalmából is köszöntöttük. *(Felvidék.ma, 2016.05.17.)*

Az Omega Bátorkeszin – piros-fehér-zöldben

A felvidéki Bátorkeszi nagyközségnek három és fél ezer lakosa van, ez viszont 2017. május 13-án megszokszorozódott. Az Omega együttes koncertjének tízezres közönsége volt. A fellépés a községben rendezett bornapok zárórendezvénye volt.

Az Omega nyolc zenésszel lépett színpadra. Az Életfogytig rock and roll-lal kezdtek a „régicсібészek”, majd Kóbor János, az Omega frontembere egy szomorú hírt közölt: „Itt mellettem üres a hely, Benkő László kórházban van. (...) Meggyőződésem, hogy talpra áll, mert őt olyan fából faragták”.

Nagyon jól összeállított koncertnek lehettünk tanúi, a dalok felét a nagy Omega-slágerek tették ki. A Petróleumlámpa, a Gyöngyhajú lány után kellett egy ráadás, felcsendült a Léna is. Nagy tetszést aratott az újabb dalok közül A kereszt-út vége is, mely a Himnusz hangjainak felcsendülése mellett a látványos vizuális díszlettel, a végén piros-fehér-zöld trikolorban megjelenő Omega-emblémával is emlékezetes marad.

Még meg sem születtem, amikor megalakult az Omega. És most legkisebb (egyébként zenész) fiam elégedetten nyugtázta a koncert után: egyre jobb az Omega! *(Forrás: Felvidék.ma, 2017.05.16.)*

Grandiózus Omega-koncert Galántán

A galántai vásár csúcspontját jelentette az 55 éves Omega koncertje. Sokan várták már ezt az eseményt, legutóbb 40 éve játszottak itt, akkor az űrrockot hozták Mátyusföldre.

Nagy ováció fogadta a zenészeket, előbb a négy „öreget”, Benkő Lászlót, Debreczeni Ferencet, Kóbor Jánost és Molnár Györgyöt, majd zenésztársaik, Szekeres Tamást, Szöllőssy Katalint, Földi

Albertet, Csordás Leventét, Minya Vivient. És jött a 100 perces örömkoncert. Nem volt megállás, Kóbor János mindössze egyetlenegy számot konferált fel, mint mondta, a Hajnali óceánt a pár nappal ezelőtt elhunyt legnagyobb szlovák rockzenész, Marian Varga emlékére játsszák el. Jóban voltak, többször koncerteztek együtt – és most könnyes volt Benkő László szeme. A közönség részére is egyértelmű volt, hogy ez „Ez egy életre szól...” (egyébként ezt a dalt is játszották).

Háromezer embernek szerzett örömet az Omega Galántán. Még többen is jöttek volna, ám a helyi szabadtéri színpad befogadóképessége ezt nem tette lehetővé. (Forrás: *Felvidék.ma*, 2017.08.13.)

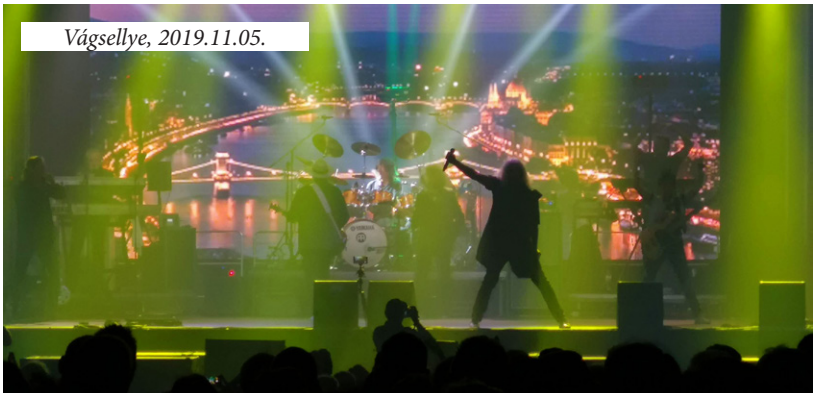
Tűzvihar és születésnap Somorján

Ünnep volt 2019. május 16-án Somorján. A csallóközi városban örömkoncertet adott az Omega együttes. A babiloni kezdés és a petróleumlámpás zárószám között ott volt a Tűzvihar. Egy teljesen új koncertrepertoár, melyben olyan dalok is felcsendültek, mint a Varázslatos fehér kő, a Csillagok útján, mindkét Metamorfózis, a

Holló, A bűvész. Számos dal újrahangszerelve, újratöltve csendült fel, szinte egy szusszanásra, felkonferálások nélkül. Egy igazi Tűzvi-har volt Somorján – természetesen a címadó dallal együtt!

Egy rövid prózai része azért volt a koncertnek – a közönség nagy örömére. Trunkos András menedzser köszönetet mondott az előKONCERTnek, hogy lehetővé tették Kóbor János születésnapjának legméltóbb megünneplését. A közönség részéről pedig felcsendült a jól ismert dal: „Boldog születésnapot!”. (Forrás: *Felvidék.ma*, 2019.05.18.)

Isten veled, Égi vándor!

(Részletek a Felvidék.ma portálon 2021.12.17-én megjelent nekrológból)

Nagyon sokan, több százeken-millióan érezzük az egyelőre még feldolgozhatatlan és felfoghatatlan hiányt.

Amikor Kóbor János halálhíréről értesültem, másnap azzal a hiú reménnyel ébredtem, hátha csak én háborodtam meg, vagy egy rossz álom csupán. Hiszen egy Legendát nem ragadhat el csak úgy a halál! De nem vagyok ezzel egyedül. Amikor felvettem Szűcs Dánielnek, a Felvidék.ma vezető szerkesztőjének, hogy írnék egy megemlékezést Meckyről, annyit válaszolt csak, tökéletesen rímelve az én belső indulataimra: *„olyan ez most, mintha elzárták volna a vízcsapot: eddig tökéletesen természetes volt, hogy ő, a Legenda van és lesz is, nincs is miről beszélni, nincs miért különösebben gondolni rá, ahogy a vízre se gondol az ember, hanem csak kitölti és megissza. Kell a létezéséhez. De ha elfogy, kiszárad. Valahogy így érez most a „zenei énem”...”*

Az az út, amely 1962-ben kezdődött, 2021. december 6-án véget ért. Még akkor is, ha maga Kóbor János is többször nyilatkozta, hogy az Omega akár az alapító tagokat is túlélheti. A szőke, bozontos „régi csibész” hangja, mosolya, energiája, lendülete azonban pótolhatatlan. (...) Tavaly elment Benkő László és Mihály Tamás is. A veszteségek dacára tervezték, hogy jövőre, az Omega fennállásának 60. évfordulójára méltó rendezvénnyel emlékeznek...

Vajon mitől vált ez a férfiú Magyarország talán legismertebb és legszeretettebb emberévé? Ha egy szót kell kapcsolnunk a nevéhez, ez csakis az lehet: Omega.

Mitől más az Omega, mint a többi zenekar? Senki sem akart

vezért játszani, a csapatmunka volt a meghatározó. Ha új kihívások érkeztek, az együttesek nagy többsége nem tudott megújulni, ez gyakran a feloszlásukig vezetett, néha több búcsúkoncerttel is kísérve azt. Az Omega sosem búcsúzott, hanem rendre újított, és gyakran még jobb lett. (...)

Ugyancsak fontos dolog, hogy az Omega számos olyan együttesnek adott fellépési lehetőséget előzenekarként, amelyeket az egypártrendszer alatt akadályoztak zenei pályafutásuk során.

Az ötvenedik évfordulójukat örökifjakként ünnepelték, nem egy koncerttel, hanem egész évben tartó koncertsorozattal. Talán épp ötvennel!

Az újítás folyamatos volt, az Omega nem ült a babérjain. Öröm volt látni, hogy emberek ezreivel töltötték meg az Isten házát. Jöttek a templomi koncertek az Oratóriummal, és jött a Testamentum, és Kóborék a lélek hangján szóltak hozzánk. A legutolsó lemezükön már a dalok címei is sokatmondóak: A Sötétség kapuja, A Föld árnyékos oldalán, A lángoló huszadik század, Varázslatos, fehér kő, Mennyben az angyal, Huszadik századi városlakó, Jöjj, Szabadító!, Álom XXI. század, A holló, A démon, Ideje a pontot kitenni, Hangyanép (Szörnyű porszemek), Gloria et honor Deo, A Látogató, Légy hű magadhoz!, Álomszínház, Halotti beszéd, Utolsó ítélet. A halált idéző címek ellenére még a Testamentummal sem akartak búcsúzni. Csak összegezni, és emlékeztetni a Teremtő felsőbbrendűségére.

A szabadságszerető Kóbor nem akart senkit befolyásolni, de az a természetesség, kedvesség, baráti őszinteség és nyíltság, amellyel haladt az úton, sok követőre talált. Követtük, figyeltük Őt. Az Omega működésének utolsó két évtizede azt sugallta, hogy a hitre nagyobb szükségünk van, mint valaha.

És most az utazó a földi lét végére ért, megtörtént az, amit még az 1978-ban megjelent Égi vándorban énekelt: „Nem a Földön születtem, / De ez a föld a végzetem.”

Mindent köszönünk, Isten veled! Jó utat, Égi vándor!

„Kezdd el újra...”

Kóbor János 80., illetve Petőfi Sándor születésének 200. évfordulója ugyanarra az évre esik. Szoktam mondani, hogy Petőfi összes költeményei között mindig találunk olyat, amely az időszerű érzéseinkhez hasonló gondolatokat tartalmaz. Így van ez 2021. december 6-al kapcsolatban is, Petőfinek ugyanis volt egy zenész barátja, Rózsavölgyi Márk, akit a világháló lexikona (wikipedia) a csárdás atyjának nevez. A zenész halála után 1849. január 29-én Petőfi verset írt *Rózsavölgyi halálára* címmel. Ez a verset most Kóbor János tiszteletére olvasható itt:

Vén muzsikus, mit vétettem én neked,
Hogy mindig csak szomorítasz engemet?
Keseregtem, mikor szólt a hegedűd,
Hej, nem szól már, s ez nekem még keserűbb,
Ez nekem még keserűbb!

Régi sorsa magyaroknak a bánat,
E nélkül már tán élni sem tudnának,
Ha már így van, ébredj föl vén barátom,
Hadd busúljunk legalább a nótádon,
Hadd busúljunk nótádon!

Cudar nemzet biz a magyar, hiába,
Nem igen néz se' előre, se' hátra,
Elfeledte, ami történt ezelőtt,
A jövő meg? bánja is ez a jövőt.
Bánja is ez a jövőt!

Egyszer ember csak a magyar, mikor a
Fülét, szivét megtölti a muzsika,
Könnybe lábbad a két szeme olyankor,
Eszébe jut a siralmas hajdankor,
A siralmas hajdankor.

Sirathatjuk is a multat, Mohácsot,
Kiket ott a török fegyver levágott;
Ha őket eltemették vón rendesen,
Húszezer sír állna ottan egy helyen,
Húszezer sír egy helyen!

És mikor már kibusúltuk magunkat,
Megfeszítjük lelkünket és karunkat,
És ha akkor ott volna az ellenség,
Ha mégannyi volna is mind elesnék,
Mind egy szálig elesnék!

Akkor aztán bízni kezdünk magunkba,
Hogy telik még mitőlünk is nagy munka,
Hogy kivirít még a magyar nép fája,
S lombjait majd isten, ember csodálja,
Isten, ember csodálja! -

Ébredj föl, vén muzsikus, vén barátom,
Hadd busúljunk, lelkesedjünk nótádon,
Olyan istenigazában tudtad te,
Hogy hol fekszik a magyarnak a szive,
A magyarnak a szive.

Mért hagytál el? hiszen mi rád nem untunk,
Pedig veled ötven évet mulattunk,
Gyere vissza, áldom azt az istened,
Kezdd el újra, kezdd el azt az ötvenet,
Kezdd el azt az ötvenet! - -

Addig hittam, hogy sírjából megjelent,
Megjelent, de csak addig volt idefent,
Mig kezével hajlékára mutatott...
Mi van benne? hegedű és koldusbot,
Hegedű és koldusbot!

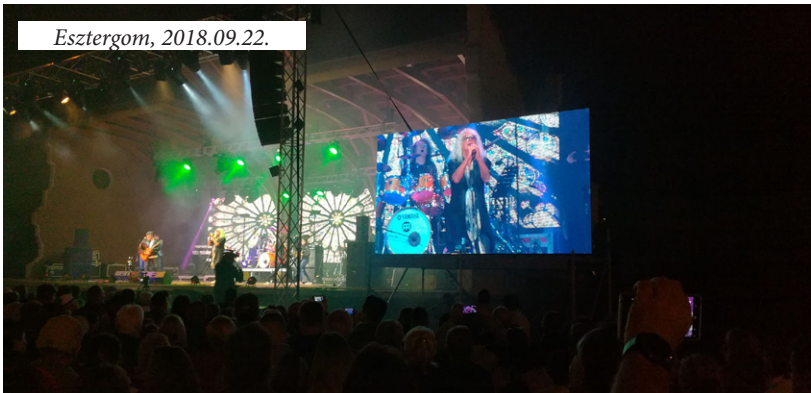
Budapest, Papp László Aréna, 2017.12.8. – Volt egyszer egy Vadkelet

Martosi Szabadegyetem, 2018.07.07.

Esztergom, 2018.09.22.

Siófok, 1983 - Az első Omega-koncert, ahol ott voltam

Miért az Omega?

(Szubjektív szerzői zárszó)

1977-ben volt a Metronóm 77 könnyűzenei verseny, melynek gálájában – a televíziónak köszönhetően – láttam fellépni az Omegát. Eljátszották a Névtelen utazót és a Könyvelő álmát, én meg feljátszottam magnóra, és újra és újra meghallgattam. Születésnapomra szüleimtől megkaptam az éppen akkor megjelent első Omega-lemezt, az Időrablót. Ezen van a Napot hoztam, csillagot c. örökzöld is, már azt hallgatva végigfutott rajtam a jóleső borzongás, hogy ez több, mint zene.

Tizenévesen faltam a westerneket és a kalandregényeket. Ha valamelyik filmváltozatát adta a televízió, az ünnepnap volt a számomra. Első nagy kedvenceim Winnetou, az apacs törzsfőnök volt, de rajongtam Dumas regényeiért és az igazságért küzdő kalózokért is. Láttam, hogy többnyire hosszú a hajuk, ahogy a könnyűzenei kedvenceké is. Már galántai alapiskolásként úgy döntöttem, csak akkor nyíratkozom rövide, ha muszáj. Sokkal később – évtizedek múlva — tudtam meg Kóbor Jánostól, hogy ő is hasonló okok miatt választotta a hosszú haját. Ez egy olyan korban volt, amikor ezt

Diplomaosztóm 1988-ban

sem az iskolákban, sem a munkahelyeken nem vették jó néven. Emlékszem, amikor az államvizsgára mentem hosszú hajjal, az iskolába érve csoporttársaim is „húha” csodálkozással fogadtak. Ugyanakkor a pozsonyi szlovák iskolatársaim közül is többen rajongtak az Omegáért.

Persze nem csak a hajviseletnek voltak meg a szabályai, utazni is körülményes volt. Volt olyan év, amikor még Magyarországra is csak kétszer mehettünk egyéni kirándulóként. És hogy örültünk, amikor ezt felemelték négyre! Nagyon vártam, hogy már előben is láthassam az Omegát.

1983-ban Siófokon voltam, és a velem nyaraló barátommal

Kóbor Jánostól nem csak az Omegával, hanem a hajával kapcsolatban is megkérdeztem, hogy ez is „Egy életre szól?” – Elmondta, hogy „igen, de ennek semmi köze a rockzenéhez. Gyermekkorában tetszettek neki a kosztümös kalandfilmek, hőseik a szabadságért, az igazságért küzdöttek, és általában hosszú hajuk volt. Laux Józseffel az iskolában közösen döntöttek a hosszú haj mellett.

A legtöbb Omega-koncerten társammal, Szabó Marikával voltam. Ő a dunaszerdahelyi Vámbéry Ármin Gimnázium magyar nyelv és irodalom szakos tanára, e kötet nyelvi korrekcióját is ő végezte.

megláttam, hogy Omega-koncert lesz. Méghozzá egymás után kettő! Megvettük a jegyeket az első napi koncertre, és már reggel kimentünk a szabadtéri színpad elé. Jött is hamarosan a kamion, rajta az Omega felirat. Elkezdődött a hosszú kirakodás, mi segítettünk, cserébe azt az ígéretet kaptuk, hogy este ingyen elmehetünk a koncertre. Szóltunk, hogy már van jegyünk, de a másik koncerten szívesen élünk ezzel a lehetőséggel. A kirakodást természetesen nem az Omega zenészei végezték, ők csak délután érkeztek meg a hangpróbára. Ámulattal figyeltem őket, de meglett az első autogram mind az öt zenésztől. Eleinte azt láttam, hogy négy zenész próbál, aggódtam is, vajon Mecky eljön-e? De a hangszerek beállítása után jött az énekpróba is.

A koncerten – úgy emlékszem, az olyan számok, mint a Gyöngyhajú lány vagy a Petróleumlámpa el sem hangzottak, és nem is hiányoztak nekem. Az első három Omega-koncert, amit élőben láttam, mind a Balaton partján volt.

Valamelyik interjúban hallottam, hogy Kóbor arra a kérdésre,

mi a különbség a keleti és a nyugati zene között, azt válaszolta, hogy a zenében jó vagy rossz zene van, és kész.

Teltek az évek, az Omega maradt. Pedig volt választék bőven. Úgy éltem és élek, hogy:

- kisgyermek koromban (akkor koromnál fogva még nem figyelttem a zenei élet alakulását) az lehetett a kérdés: Omega, Metró vagy Illés?

- Alapiskolás koromban: Omega, LGT vagy Skorpió?
- Gimnazista koromban: Omega, Piramis vagy a P. Mobil?
- Egyetemistaként: Omega, Neoton, Korál?
- Munkatársaimmal (már a rendszerváltozás után): Omega, Kormorán, Edda?

- Fiaimmal pedig már az, hogy az Omega, a Beatrice vagy a Tankcsapda fog tovább állni a színpadon?

Itt csak kiragadtam mindig 3-3 nevet, mások is lehettek volna, nem teljes a lista, néhány példa: Bergendy, Edda, Hobo Blues Band, Dinamit, Fonográf, Karthágó, P.Box, V. Moto Rock, Hungária, 100 Folk Celsius, Mini, Fonográf... És még folytathatnám.

A könnyűzene is változik, más és más az éppen legnépszerűbb irányzat. Az Omega azonban úgy vette az újabb kihívásokat, hogy az az igazi Omega-hangzás megmaradt. Zenei laikusként nem is maradok a zenénél, nekem annál mindig több volt. És marad.

1994-ben sok időt töltöttem Budapesten, ott vettem észre azt a plakátot, amely arról tájékoztatott, hogy szeptember 3-án Omega-koncert lesz a budapesti Népstadionban. Hamarosan sikerült megvennem a hőn áhított két jegyet is. Joggal hirdették „Az évezred bulijának”, hisz már hét éve nem volt Omega-koncert. „Az igazi választás (így hirdették, ugyanis éppen választási év volt –

Kóbor Jánossal Pozsonyban

már Balatonaligán lesz, és ott találkoztunk először személyesen. Ragyogó idő volt, egy kávéház teraszán beszélgettünk körülbelül egy órán át. Vittem két ifjabb fiamat, Bálintot és Pétert, ma is megvan a számukra dedikált Kóbor-autogram.

És következtek az újabb találkozások, koncertek, élmények. Azután 2021. december 6-án Peti fiamtól tudtam meg a hírt, hogy Kóbor János elment. Valahogy úgy fogalmazott, hogy az éppen akkor még csak féléves kislánya már nem láthatja őt élőben, de én majd nagyapaként biztosan sokat mesélek neki az Omegáról.

Egy ilyen próbálkozás ez az emlékkötet. Csáky Pált nem azért kértem fel az előszó írására, mert a Petőfi-könyvem esetében is így volt, hanem azért, mert tudtam, nagy tisztelettel van „Kóbor János és a többiek” iránt. Ahogy ez igaz az utószót író Gubík Lászlóra is.

A kötet Kóbor János születésének 80. évfordulója alkalmából jelent meg. Három hét múlva akár jöhetne még egy, hiszen Benkő László akkor töltene be a nyolcvan évet. Vele azonban csak két rövid beszélgetésünk volt, de minden bizonnyal akkor majd – valamilyen más formában emlékszem rá is. Az is az egész Omega előtti főhajtás lesz, hiszen az életművet a zenekar összes zenésze és társai alakították.

Eredetileg egyszerűen Kóbor János 80 volt a kötet munkacíme, csak amikor még egyszer átfutottam a tartalmat, úgy éreztem, nem jó, hiszen Kóbor János mindig úgy szólt az Omegáról, mint CSA-PATról.

Csapat? Sok-sok embernek (nekem is): Álomcsapat. Így alakult e kötet címe, korábban volt még A szabadság hírnökei, Kezdjétek újra!, Volt egyszer egy Zenekar is. Ez utóbbit azért vetettem el, mert az Omega örök!

Tüzek ápolói

Bizonyára nem véletlen, hogy három év alatt két alkalommal is kaptam felkérést egy kedves barátomtól, Oriskó Norberttől először megírására. Az első a Petőfi-bicentenárium tiszteletére megjelent *A természet vadvirága* című kiadványban jelent meg, amelyben a szerző, Oriskó Norbert olthatatlan Petőfi-tiszteletéről vall. Sok helyen jelent meg szerzőként, előadóként, és vitte el az érdeklődőkhöz a Petőfi-tiszteletet. Norbert ezzel a cselekedetsorozatával egy intézmény feladatát töltötte be, s ismerve őt, tudom, hogy ez nagyon mély belső elkötelezettségből fakad.

És most itt egy másik kötet egy másik fontos személyiségről, Kóbor Jánosról (és az Omegáról). A kötetből kiderül, hogy hosszú évek óta ismerősök voltak. Egy zenész és egy újságíró. Oriskó ugyanis a kezdetektől tudta, hogy amit Kóbor és az Omega művel, nemzeti kincs. A magyar tehetségről, génuszról is szól, s amit alkottak, az kétségkívül világ színvonalú. Fontos azt is látni, hogy Norbert soha nem állította szembe az Omega teljesítményét más magyar zenekarok vagy szerzők, előadók teljesítményével. A teljes képet ők együtt alkotják, s a teljes kép együtt fontos.

Miután a zenekar teljesítményéről, tagjainak világlátásáról maga a könyv szól, én úgy gondoltam, az előszóban azzal a történelmi környezettel is foglalkozni kell, amelyben mindez a teljesítményhalmaz létrejött. Igyekeztem – az eredeti témán kicsit túlnyúlva – az egész beat-szubkultúra társadalmi hatásait is felvillantani. De mindez nem lenne teljes eme néhány mondat nélkül, amellyel az ötletgazda személyének adózunk. Példaértékű, amit Oriskó Norbert, a felvidéki magyar nemzetközösség napszámosa művel. Sok ilyen elkötelezett emberre lenne szükségünk – s akkor nem kellene tartanunk a jövőtől.

Csáky Pál

Az Omega-életműről

A kötetben többször szóba kerül az Omega-életmű méltatása. De miről is van szó? Egy zenekar esetében nyilván kihagyhatatlannak a lemezeik (több tucat lemez, a Wikipédián van Omega-albumok címszó, ott most 46 lemez van), a több száz dal. Köztük pl. a Ha én szél lehetnék, a Gyöngyhajú lány, Az éjszakai országúton, az Egy nehéz év után, az Én elmegyek, az Addig élj, a Napot hoztam, csillagot, az Éjféli koncert, a Léna, a Nyári éjek asszonya, a Kemény játék, a Három csendes nap, A Föld árnyékos oldalán, a Hajnali óceán, A kereszt-út vége, a Boldog angyalok, a Koncert a Mennyben, az Ötvenhatos lány vagy A mennyben az angyal (néhány dalcím a megjelent lemezek időrendi sorrendjében). Ugyanígy a zenei életmű részei a koncertek és az Omegához kötődő további hangfelvételek.

Számos film, videó is készült az Omega együttesről.

Vannak könyvek az Omegáról és az Omega-tagoktól is. Ez utóbbiak közül Mihály Tamás (Basszus, Omega!, 2014) és Molnár György (Omega a gitár mögül, 2021, szerzőtárs: Tóth Péter) könyvei is ide tartoznak. És ott vannak a nyomtatott újságokban és a világhálón is fellelhető tudósítások, illetve a velük készített beszélgetések.

Az Omega-életmű részei az Omega együttes bármikori tagjai, zenésztársai (ha valakit ez érdekel, az interneten gazdag forrásanyagot talál erről is) és munkatársai, de tágabb értelemben a koncertek közönsége, illetve dalaik hallgatói is.

Ez itt egy felvidéki főhajtás Kóbor János születésének nyolcvanadik évfordulóján, pontosabban annak is csak apró szelete.

És fontos az is, mit hoz a jelen és a jövő az Omega-életművel kapcsolatban.

De ugyanilyen fontosak a gondolatok, érzések, élmények...

És az álmok...

A régi csibészek tiszteletére

Kóbor János számomra az időtlen szabadságérzet megtestesítője. Ezt nem csak lobogó haja és az őt szüntelen körülvevő színpadi energia sugározta számomra, hanem életpályája, nyilatkozatai és lényének minden mozzanata.

Jómagam csak életem első 4 évét éltem az átkosban, így legfeljebb kései rajongóként érezhettem valamit abból az életérzésből, amely a beat, a rock és a a ma-

gyar könnyűzene fénykorában nemzedékek alapélménye lehetett, és amely egy nemzetnek jelentett nem kisebb eszményt, mint magát a már említett szabadságot, határon innen és túl.

Köszönöm Oriskó Norbertnek, hogy zseni élettapasztalatom ellenére felkért, legyek e kedves emlékkötet záróakkordjának szerzője.

Nem vagyok rendezvényszervező, de egy számbeli kisebbségbe szorult nemzeti közösség gyarapodásához, amilyen a felvidéki magyarságunk is, nélkülözhetetlenek az együttesen megélt katartikus élmények. Épp ezért egy magára valamit is adó közösségi ember időnként kénytelen rendezvényszervezővé is előlépni.

Ebbéli tapasztalataim csúcsa – és ez minden bizonnyal már így is marad – a 2018-as MartFesztten megszervezett Omega-koncert, annak minden tartozékával együtt. Közös sajtótájékoztatónkra megmaradtak Mecky szavai. Azt üzenté akkor a felvidéki fiataloknak és örökifjaknak, hogy nem nosztalgiaízgatni jöttek, hanem

Közös sajtótájékoztató Kóbor Jánossal

Fotó: a MartFeszt fb-oldala

igazi hamisítatlan, örökérvényű rock and rollt hoznak a martosi színpadra.

A koncert előtt még megnéztük a sátorban a foci világbajnokság negyeddöntőjének első félidejét, aztán kezdetét vette a show. Jó eséllyel sosem nézek már illusztrisabb társaságban meccset, és ezt cseppet sem bánom.

Kislányom akkor még csak 6 hetes volt. A koncert alatt már ott-hon aludta az igazak álmát, és nyilván emlékezni sem fog arra a napra, de én egész életemben emlegetni fogom, hogy első fesztiválját már úgysem tudja túlszárnyalni, hiszen azon maga az Omega lépett fel.

Sorolhatnék még számos meghatározó élményt attól kezdve, hogy az érettségit is egy érsekújvári Omega-koncerten ünnepeltük lévai gimis osztálytársaimmal, 2014-ben kinn voltam a Hősök téri Szabadságkoncerten, 2017 májusában pedig Bátorkeszin a legjobb cimborámat búcsúztattuk a legényélettől.

Az Omega lényegét épp ez az időtlenség adja. Érettségi, egyetem, legénybúcsú...

Teljesen mindegy, hogy ifjoncként akarsz széllé válva megkeresni egy lányt a világban, gyöngyhajról dédelgetsz álmokat, vagy már sokat látott petróleumlámpaként ismered az életet, Kóbor Jánosék dallamai és az általuk közvetített életérzés minden időben és életkorban tartogat mondanivalót az érző szívű emberek számára.

Csak a legnagyobbak érik el, hogy régi csibészekként tekintsenek rájuk az emberek, és ismeretlenül is nemzedékek életének szerkesztésévé váljanak.

Kóbor János életünk régi csibésze. Ezért fogják születése 80. évfordulója után is töretlenül énekelni a slágereiket, és ezért nyugodhat ő a legnagyobb békében a Mennyei Gammapolisban az idők végezetéig.

Gubík László

Tartalom

Csáky Pál: Kóbor János és a többiek (előszó)	5
Csillagok útján	11
A hetvenes évek magyar slágerlistái az Ifjúsági Magazinban	13
Kóbor János: „A határtalan szabadság híve vagyok”	21
Az Omega világszínvonal, de nem csak a zenében	29
További találkozások	35
A koncert varázsa	47
Isten veled, Ég vándor!	64
„Kezdd el újra...”	66
Miért az Omega	69
Csáky Pál: Tüzek ápolói	75
Az Omega-életmű	76
Gubík László: A régi csibészek tiszteletére (utószó)	77

Szerző: Oriskó Norbert
Nyolcvan éve született Kóbor János
AZ ÁLOMCSAPAT ÚTJÁN
Felvidéki főhajtás az Omega életműve előtt
Emlékkötet
Nyelvi szerkesztő: Szabó Mária

Megjelent a Felvidék.ma hírportál Felvidéki Magyarok c. elektronikus folyóirata (ennek kiadója a Szövetség a Közös Célokért társulás) 2023. május 17-én megjelent számának mellékleteként is. Az emlékkötet ingyenesen elérhető, letölthető. Kereskedelmi célú terjesztése, forgalmazása nem megengedett, illetve ehhez a szerzővel készült írásos megállapodásra van szükség. Azon fotók esetében, amelyeket nem az emlékkötet szerzője készített, a forrás az adott képeknél olvasható.

KÓBOR JÁNOS ÉS A TÖBBIEK

Csáky Pál: Nagyon meg kell köszönünk a sorsnak, hogy magyarnak születtek, s ezáltal a magyar rockzenét emelték olyan nemzetközi magas-

ságokba, amely egyenrangú volt a bázis angolszász versenytársak szintjével. (...) A kötetből kiderül, Oriskó Norbert a kezdetektől tudta, hogy amit Kóbor és az Omega művel, nemzeti kincs.

Eredetileg Kóbor János 80 volt a kötet munkacíme, de amikor újra átfutottam a tartalmat, úgy éreztem, nem jó, hiszen Kóbor János mindig az Omegáról úgy szólt, mint CSAPATról.

Fotó: Kóbor Jánossal Balatonaligán: „A határtalan szabadság híve vagyok” címmel publikált beszélgetés közben.

„Az Omega a világszínvonalat jelenti. A mai napig büszkék vagyunk erre az együttműködésre.” – a dunaszerdahelyi előKONCERT szervező iroda részéről Török Adrienne és Török Elemér nyilatkoznak az Omegával folytatott közös munkáról.

Gubík László:

Teljesen mindegy, hogy ifjoncként akarsz szellé válva megkeresni egy lányt a világban, gyöngyhajról dédelgetsz álmokat vagy már sokat látott petróleumlámpaként ismered az életet, Kóbor Jánosék dallamai és az általuk közvetített életérzés minden időben és élet-

korban tartogat mondanivalót az érző szívű emberek számára.

